

ТОШКЕНТ ХАКИКАТИ

РЎЗНОМА 1928 ИИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

1992 йил 22 февраль, шанба

№ 38 (10.287). Баҳоси 1 сўм.

дипломатия муносабатлари ўрнатилди

ЭЛЧИХОНАЛАР 15 МАРТГАЧА ОЧИЛАДИ

ВАШИНГТОН, 20 февраль. (ПАТА — ТАСС). Чоршанба кунини Оқ уй яна тўртта собиқ совет республикаси — Озарбайжон, Тожикистон, Туркменистон ва Ўзбекистон билан дипломатия муносабатлари ўрнатишга қарор берганини маълум қилди. Оқ уйнинг баёнотида таъкидланишича, мустақил давлатлар ҳамдўстлигига аъзо бўлган шу мамлакатларда АҚШ элчихоналарини 15 мартгача очиш мўлжалланмоқда.

Мустақил давлатлар ҳамдўстлигидаги мамлакатлардан ҳар бири билан муносабатларни ривожлантириш даражаси уларнинг демократияга, инсон ҳуқуқларига, эркин бозорларга ва қурул-яроғлар устидан назоратга содиқлигига боғлиқ эканлиги Оқ уйнинг баёнотида таъкидлаб ўтилган.

САУДИЯЛИК МЕҲМОНЛАР ДИНДОРЛАР БИЛАН УЧРАШДИ

Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турган Саудия Арабистони ташқи ишлар вазири, Шахзода Сауд ал Файсал ас-Сауд бошчилигидаги Саудия Арабистони расмий делегацияси аъзолари 20 февраль кунини Ўрта Осиё мусулмонлари диний бошқармасига ташриф буюрдилар.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида бошқарма раиси, муфтий Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф меҳмонларга Ўрта Осиёлик буюк уламолар ҳақида, бошқарманинг фаолияти, ўлка мусулмонларининг ҳаёти тўғрисида, Ўзбекистон мустақил республика деб эълон қилингандан кейин динга катта эътибор берилганлиги, жумҳурият мусулмонларининг чет эллардаги биродарлари билан алоқала-

ри мустаҳкамлашиб бораётганлиги тўғрисида сўзлаб берди.

Муфтий делегация раҳбари Шахзода Сауд ал Файсал ас-Сауддан Саудия Арабистони қироли Фахд ибн Абдул Азиз ас-Сауд ҳазрати олийларига Ўрта Осиё мусулмонларининг саломини етказишни илтимос қилди.

Саудиялик меҳмонлар Ўзбекистондаги мусулмонларнинг ҳаёти билан қизиқиб танишганликлари, иккала давлат ўртасида барча соҳалардаги алоқаларни ривожлантириш ниятида эканликлари айтилди. Сўнгра меҳмонлар Тиллашайх жоме масжидини ҳамда кутубхонани қизиқиб кўздан кечирдилар.

Рўзномамизнинг шу йил 19 февраль сонидида «Наврўз» — умумхалқ байрами — сарлавҳаси остида Ўзбекистон Марказий банки вилоят бўлимида ночор оилалар, қаровга муҳтож кишиларга моддий ёрдам кўрсатиш мақсадида маҳсус «Наврўз» хайрия-эҳсон ҳисоби очилганлиги ҳақида хабар берган эдик. Унда ушбу ташаббус жойларда маъқулланиб, кўпгина ташкилотлар бу ҳисобга маблағ ўтказганликлари маълум қилинганди.

Кунини кеча биз яна янги хабар олдик. Ангрен шаҳридаги «Ўзбекрезинотехника» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ангрен тикувчи-

ҲИММАТИНГИЗГА БАЛЛИ!

лик фабрикаси, шаҳар автохўжалиги, «Средазуголь» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ангрен» усти очикони, шаҳар автомобиль ремонт заводи, шунингдек ЎзХДП Олмалиқ шаҳар Кенгаши, Қуйи Чирчиқ районининг Калинин номи, «СССР 60 йиллиги» шўро хўжаликлари ҳам ушбу ҳисобга пул маблағлари ўтказдилар. Бу ҳақда бизга маълум қилган ЎзХДП Тошкент вилоят Кенгаши ўзи қатори янги ҳисобни очинида ташаббус кўрсатган вилоят

фахрийлар Кенгаши, вилоят касабаси уюшмаси, вилоят Ёшлар Иттифоқи номидан барча саховатли ташкилотлар вакилларига ўз миннатдорчилигини етказишимизни сўради.

«Наврўз» хайрия-эҳсон ҳисобининг тартиб рақамини яна бир бор эслатиб ўтамиз: 000700329, Ўзбекистон республикасининг акционер-тижорат агросаноат банки, Тошкент шаҳри (АК АПБ) коди — 172682 403.

ЯНГИЙЎЛ РАИОНИДА

Газетчилик энг оғир касблардан бири сифатида рўйхатга олинган. Айниқса босмахонада ишлаш қийин, одамни диққат қилиб юборади. Лекин шунга қарамай, журналистлар деярли ҳар кун кўз нурларини тўкиб, игна билан қудуқ қазийдилар, яъни газет чиқарадилар, кишиларнинг онига маърифат нурларини сочадилар.

Келинг, бир зум жумҳуриятда барча газета ва журналлар чиқарилиши тўхтатилди, дея тасаввур қи-

ҚОҒОЗ ҚИММАТ, МАБЛАҒ ЙЎҚ...

лайлик. Албатта, ҳаёт давом этаверади, умр ўтаверади. Лекин маърифат тарқатишга, қадриятларимизни тиклаш, мустақиллигимизни мустаҳкамлашга зарба берилади, маънавий инкирозга учраймиз.

Бугунги кунда йирик-йирик газеталарнинг аҳволи эртага нима бўлиши номатълум. Туяни шомол учирса эчкини осмонда кўр дейдилар. Ҳозир район, шаҳар рўзномалари оғир аҳволга тушиб қолишган, ҳафтада бир марта чиқарилмоқда. Сабаби қоғоз қиммат, маблағ йўқ.

«Янгийўл» район рўзномаси таҳририяти иқтисодий қийинчиликдан чиқиш, ўзларига маблағ топиш йўллари қидиришмоқда. Яқинда бу ерда билдирув ва эълонлар бўлими ташкил этилди. У муҳарририятдан мустақил ҳолда иш олиб боради. Алоҳида тушумга қараб кун кўради, маоши ҳам шунинг ичида. Энг муҳими, бўлим «Янгийўл»-

ни маблағ билан таъминлайди.

Бўлимга хатлар ва оммавий ишлар бўлими муdiri Р. Абдуқаюмова мудирлик қилмоқда.

Бундан ташқари, «Янгийўл»га ёрдам, жамғармаси очилди. Деҳқончилик-саноат банкнинг Янгийўл бўлимидаги 000363326 рақамли ҳисобга корхоналар, жамоа хўжаликлари, ташкилотлар, жамоатчи мухбирлар баҳоли қудрат пул ўтказишпти. Масалан, консерва заводи 5 минг, пахта тозалаш заводи 4 минг, «Октябрь» жамоа хўжалиги 2 минг, «СССР 60 йиллиги» хўжалиги — 1000, Ленин номи жамоа хўжалиги 1,5 минг сўм ёрдам пули ўтказдилар.

Қўлдан берганга қуш тўймайди. Газетчиларни ижтимоий ҳимоялаш, рўзномаларнинг мунтазам чиқарилиб турилиши таъминланмаса эртага ҳаммамиз боши берк кўчага қириб қоламиз.

ЯНГИ ЖАМОА ХЎЖАЛИГИ

Янгийўл районидаги Энгельс номи давлат хўжалиги ишчи-хизматчиларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 21 январдаги қарорига кўра давлат хўжалиги жамоа хўжалигига айлантирилганлиги маълум қилинди.

Район тайёрлов идорасининг директори Ваҳоб Зуфаров хўжаликка раис этиб сайланди.

Собиқ давлат хўжалиги бир неча йилдан бери белгиланган режаларни бажармасди, иқтисодий жиҳатдан оғир аҳволга келиб қолганди. Шунинг учун ҳам у жамоа хўжалигига айлантирилди.

ЎЗБЕКИСТОН—АҚШ МУРУВВАТ НИШОНАСИ

Меҳр-мурувват чин инсонга хос азалий фазилат. Кейинги вақтларда халқаро ҳамжамиятда, турли мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда одамларга нисбатан хайрихоҳлик, меҳрибонлик, меҳр-шафқатли бўлиш кенг ўрин олмоқда. Меҳр-шафқат туфайли қанчадан-қанча бева-бечоралар, ногиронлар, ёрдамга муҳтож кишиларнинг кўнгли кўтарилмоқда.

19 февраль кунини Республика меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармасида Америка Қўшма Штатларидан келтирилган хайрия — озиқ-овқат маҳсулотлари қабул қилиб олинди.

Бизнинг бу ерга келишимиздан мақсад Тошкентнинг ёрдамга муҳтож аҳолисига имкон бор қадар кўмаклашишдан иборатдир, — деди Ўзбекистонга инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш «Умид» операцияси гуруҳининг раҳбари, америкалик Жеймс Лехи. — Биз шаҳрингизга икки самолётда дори-дар-

мон ва озиқ-овқат келтирдик. Биз бу ердаги кўпгина касалхоналар, болалар уйлари ва мактабларни бориб кўрдик, хайрия ёрдамини кимга қанча тақсимлашни белгилладик.

— Биз ҳозиргида Америкадан келтирилган инсонпарварлик ёрдамини қабул қилиб олдик, — деди жумҳурият меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармаси раиси Ш. Х. Хўжаев. — Бунинг учун америкаликларга раҳмат. Бу хайр-эҳсонларнинг ҳаммаси рамзий маънога ҳам эга, албатта. Мен бу ёрдамни одамларнинг қалбида бири-бирига ҳамдардлик, меҳрибонлик туйғуларини уйғотиш учун қилинган мурувват деб биламан. Бу ёрдамдан аввало қаровчисиз қолган ёлғиз кишилар, уруш ва меҳнат фахрийлари, кўп болали оилалар баҳраманд бўлади.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎЗА мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАР ҚЎМИТАСИДА

Республика хотин-қизлар Қўмитаси қошида ижодкор хотин-қизлар уюшмаси ташкил этилди.

Кунини кеча ана шу уюшманинг биринчи йиғилиши бўлиб ўтди. Унда ёзувчи, шоира, рассом, журналист, композитор, раққоса, хонанда, режиссёр ва меъмор ижодкор аёллар иштирок этдилар.

Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси раисининг биринчи муовини Д. Ғуломова Қўмитанинг бугунги кундаги энг долзарб муаммолари ҳақида гапириб берди. Ижодкор аёллар уюшмаси ташкилотчиси Г. Жўраева барча

ижодий уюшмалардан танлаб олинган вакилалардан иборат уюшма маслаҳат кенгаши аъзолари билан йиғилганларни таништирди.

Анжуман иштирокчилари янги уюшманинг иш дастурини муҳокама қилдилар. Сўзга чиққан Республика ёзувчилар уюшмаси котибаси Г. Нуруллаева ва шоира О. Ҳожиева мазкур дастур ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Шунингдек, улар «Комсомольская правда» марказий рўзномасининг шу йил 4 февраль сонидида босилган «Руслар масжидлар соясида» номи мақолани ўзбек халқига қаратилган навбатдаги фитна

деб айбладилар. Бошқа сўзга чиққанлар ҳам уларни қўллаб-қувватладилар.

Ижодкорлардан М. Улуғова, О. Ғуломова, Раъно Раҳмон қизи, Р. Зарипова, М. Файзматова, О. Назарова, М. Раҳимова, Ш. Шоҳимардонова, Г. Жўраева, Д. Маҳмудова, М. Юнусхўжаевалар ижодкор аёллар уюшмаси — «Нафосат гулшани» иш дастури республикамиздаги ҳозирги иқтисодий ва ижтимоий вазият билан боғлиқ ҳолда аниқ кўрсатмалар, вазифалар билан тўлдирилиши зарурлигини таъкиф қилдилар.

• ИСТИБДОД ҚУРБОНЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН бошқа собиқ совет муштамакалари сингари ўз тарихининг янги, ўйлашмики, мунаввар босқичига қадам қўйди.

Ана шу янги даврнинг дастлабки кунларида Совет ҳокимияти қатағон қилган истеъдодли ёзувчилар, олимлар ва давлат арбобларининг номлари беихтиёр хотирага келади. Истеъдодли шоир, юксак маданият соҳибни, маориф ва матрифат ташкилотчиси Боту (Махмуд Ходиев) ана шу айбсиз айбдорларнинг биридир.

Мен Боту тўғрисида ўйлар эканман, кўз олдида йигирма беш ёшли Маориф халқ комиссарининг ўринбосари, ижодий кучга тўлган, барча асарлари Октябрь «ғоялари»га, «янги ҳаёт»га садоқат ғоялари билан йўғрилган, социалистик ўзгаришларга умид қўзи билан қараган кўркем бир инсон гавдаланади. Мен ўзимга-ўзим «Партиянинг бу содда ва беғубор аскарини ўлдириш кимга ва нима учун керак эди?» деб савол берар эканман, «халқлар доҳийси»нинг гуржи талаффуз билан «Менга!» деган товушини эшитгандек бўламан. Назаримда, XX асрнинг бу разил жаллоди тили билан биринчи куниданоқ собиқ совет халқларининг ақл-идроки ва ор-номуси бўлган кишиларни қатл қилган ва бу халқларни қуллар подасига айлантирган тоталитар тузум гапиргандек бўлади.

...1930 йилнинг 23 июни одатдагидек иссиқ ва сокин ёз кунларининг бири эди. Агар тошкентлик Обид Саидовнинг ўлимини назардан соқит қилганда, шу кунни айтарлик бирор эсда қоларлик ҳодиса бўй бермаган. Аммо аксининг қўтилмаганда вафот этганидан ҳайратга тушган Мансур Саидов тиббий-суд муассасаларига мурожаат этиб, марҳумнинг жасадини текширишни сўраган. Дастлаб тиббий текширув жасаддан бирор шубҳали белги топмаган. Бироқ такрорий таҳлил пайтида марҳумнинг ошқозонидан маргимуш излари топилган. Шу заҳотиёқ марҳумнинг Самарқанддан бир кун аввал келган укаси, Маориф халқ комиссариатининг ходими Носир Саидов, кейин эса у билан бирга поездда Тошкентга келган комиссариатнинг бошқа ходимлари қамоққа олинган. Орадан бир неча кун ўтгач эса Боту бошлиқ маориф ходимларининг катта бир гуруҳи занжирбанд этилган. Шу тарзда машғум «Наркомпрос иши» бошланган.

Обид Саидов гарчанд қасддан ўлдирилган тақдирда ҳам бу жиноят сиёсий қама-қамаларнинг янги тўлқини учун сабаб эмас эди. Аммо тасқара социализм барпо этилаётган, совет жамияти ҳаётидаги бош роль жазо органига берилаётган бир шароитда ГПУ—ОГПУ—НКВД бундай қулай вазиятлардан халққа қарши фаолиятида фойдаланибгина қолмай, кўпинча уларни ўзи ҳам ташкил этар эди. ГПУ томонидан ёлланган Саидовнинг ўлими эса 1929 йилда бошланган дабдабали суд жараёнларини давом эттириш ва ўзбек зиёлиларини қириб ташлаш учун айна муддао эди.

Дастлаб Тошкентдаги Алексеев қамоқхонасида, ГПУ ертўлларида, сўнг Москвадаги Бутырка турмасида ҳибсга олинган маориф ходимларини қийнаб, Обид Саидовни қасддан заҳарлашга дахлдор эканликларини бўйинга олишга мажбур қилдилар. ГПУ ўйлаб чиқарган ривоятга кўра махбустлар Маориф халқ комиссариати қошида тузилган аксиниқилобий ташкилотнинг фаоллари бўлиб, улар гўё шу ташкилотнинг топшириғи билан Обид Саидовни ўлдирган эдилар. Қийноқ, уйқусизлик ва ваҳшийларча муносабатдан силласи қуриган махбустлар ўзларининг «миллатчилик ва аксиниқилобий фаолиятлари»ни фойда этувчи ҳужжатларга қўл қўйишга мажбур бўлганлар. ГПУ ходимлари махбустларни узоқ кечалар давомида қийнаб ва тергаб, гўё Ўзбекистон Маориф халқ комиссариатида Совет ҳокимиятининг ағдариб ташлашга қаратилган аксиниқилобий ташкилотнинг бўлганлигини ва улар шу ташкилотнинг аъзолари эканликларини бу иродаси букилган кишилар онгига синдиришга уриндилар. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматига астойдил ишонган ёш коммунист Боту эса ҳатто ўзини чиндан ҳам миллатчи ва аксиниқилобчи деб ўйлаб, ўз ўтмишига танқидий назар ташлади ва ундан «миллатчилик саҳифалари»ни топиб, ўзини Сталин олдида, партия олдида гуноҳкор деб билди. У 1935 йилнинг 9 февралда Соловецк оролларида жазо муддатини ўтар экан, Ста-

лин номига хат ёзиб, тўрт йил давомида ўз ҳаёт йўлини таҳлил қилиб, ўтмиш қаъридан хатоларини тоганини ва «суронли кечинмаларнинг жазирама саҳроси»дан ўтганини ёзди. Янги, 1932 йил арафасида эса ёзган шеърида унинг ана шу «саҳро»дан қандай ўтганини, йўқ айб ва гуноҳларини қандай бўйинга олиб, изтироб чекганини кўрамыз.

Ўзбекистон собиқ Давлат Хавфсизлик Қўмитасининг архивда сақланаётган рус тилидаги шеърида Боту ўзининг ватандошлари олдидаги гуноҳи тўғрисида бундай деб ёзган:

Янги йил олдида

О, лаънати, қабих гуноҳим,
Жаҳаннамга отдинг бегумон.
Энди қайга етди оҳим,
Энди иблис шод бўлар чунон.

Тушиб қолдим қандай домингга?
Қандай олдим қўлингдан заҳар?...
Уқубатни сен бердинг менга,
Дод айтурман тонгдан то саҳар...

Энди менинг ҳар он, ҳар лаҳзам,
Қайғу—азоб ичра кечажак...
Энди кимман? Чеккан ҳар ларзам
Тақдиримга нима элтажак?

Шармандалик ва тавқи лаънат...

О, қайдасан, иқбол эртаги?
Менга кимдир берурми мадад?
Е ушларман ўлим этагин?

Онт ичаман ушбу Янги йил
Ва меҳнаткаш халқим олдида;
Онт ичаман ҳаётнинг асил
Ва қудратли завқи олдида;

Онт ичаман саломатим-ла,
Хасталиг-у надоматим-ла:
Бағишлагум ҳар лаҳзам, албат,
Ювиш учун шармдан этни.

Мени азоб этгай назорат,
Назоратнинг, о, қурсин бети!
Майли сўкинг, ўйинг кўзимни,
Лаънатлайман ўзим-ўзимни.

Ботунинг бу шеърини, шунингдек, унинг тергов пайтида берган кўргазмаларини ўқиб, бугунги ёш замондошимиз уни чиндан ҳам миллатчи ва аксиниқилобий ташкилот аъзоси, деб ўйлаш мумкин. Ҳолбуки, у ўз маънавий қиёфаси, орзу ва интилишлари билан, оила аъзоларига, замондошлари ва фирқадошларига муносабати билан биринчи қордек мусаффо, миллатчилик ва аксиниқилобий кайфиятдан узоқ инсон эди. У болалик йилларида рус-тузем мактабда таҳсил кўрган, 20-йилларнинг аввалида Москвада ишчи куллетини тугатиб, биринчилардан бўлиб Москва Давлат дорилфунунида олий маълумот олган ўзбек йигити эди. Тақдир шу йилларда уни Валентина Петровна Васильева билан учраштирган ва бу рус қизи оташин шоирнинг бир умрга вафодор ёри ва суянган тоғига айланган эди. Боту Москвада ўқир экан, рус адабиёти, фани ва театрининг не-не ажойиб намоёндалари билан танишган ва дўстлашган бўлиб, унинг қардош зиёлилар билан алоқаси Тошкентда ҳам давом этган ва шоир ижодида баракали таъсир ўтказган эди. У қардош халқлар маданияти билан ҳамкорлик ва алоқада нафақат ўз ижоди, балки ўзбек маданиятининг ҳам кейинги тараққиёт йўлларини кўрган эди. Ана шундай шахснинг миллатчи ва аксиниқилобчи бўлиши мутлақо мумкин эмас. Лекин ГПУ, кейинчалик НКВДдан паноҳ топан жаллодлар Боту сингари пок кўнгилли кишиларни шундай исканжага олганлар ва тинимсиз руҳий таъсир ўтказганларки, натижада у ўзининг миллатчи бўлганига, Совет ҳокимиятининг ағдариш мақсадида яширин сиёсий ташкилот тузганига «ишониб» қолган.

Аслида биз Боту сингари беғуноқ кишиларнинг ўз «айблар»ини тан олганларига эмас, турли қийноқ ва азоб-

лар билан, қамоқнинг зах ва қоронғи якжохоналарида узоқ муддат тутиб туриш билан, кечалари ухлагани қўймай сурункали тергов қилиш билан улардан керакли имзони ундирган, уларнинг айбдор эканликларини гарданларига қўйган ваҳший кишиларга, ваҳший давлат идораларига, ваҳший жамиятга ҳайрат кўзи билан боқиб қолганмиз. Зеро, бу кишилар, бу давлат идоралари ва бу жамият бўлмаганида бугун мустақил Ўзбекистон ўз саноати, иқтисодий имкониятлари ва маданияти билан жаҳоннинг энг олди мамлакатларига айланган бўларди!

Ботунинг замондоши, ундан бир оз аввал қатағон этилган, лекин фалакнинг хайрли гардиши билан Сталин зиндонларидан омон чиққан Лазиз Азиззода ўз хотираларида бу навқирон давлат арбобининг ўз халқига астойдил хизмат қилишга киришгани, зулматни зиё бўлиб ёритиб юбориш учун ўз кучи, ғайрат ва шижоатини аямаганини айтади. «У эндигина очилаётган гул, тўғрисида бир гунча эди», дейди Азиззода Боту ҳақида сўзлаб.

1904 йилда туғилган, 1930 йилда ҳаёт ва ижод бўстонидан юлиб олинган шоирнинг 25 ёшида шоҳ асарлар яратиши ва улкан шоир даражасига эришуви маҳол эди, албатта. Лекин Боту билан суҳбатда бўлган, унинг кенг билими, маданияти, руҳий олампдан баҳраманд бўлган замондошлари наздида у адабиётимиз уфқида тобора кўтарилиб бораётган бир юлдуз эди. Лазиз Азиззода Боту иштирокида ўт-

социализмга сўнгги нафасларига қадар ишониб яшадилар ва яшамокдалар.

Боту ва унинг сафдошларининг «жиноятнома»сида 1931 йил декабрида қамоқда рус тилида ёзилган «Сўнгги видео» достонининг қўлёзмаси ҳам бор. Достонда 1924 йил январининг мотам кунлари, Лениннинг дафн этилиши тасвир этилган. Боту афтидан қамоқда ўтириб, ўзбек тилининг адлиявий жиҳатдан яшаш ҳуқуқини тан олмаган совет судининг, совет тузумининг ўзига нисбатан ўғайлигини сезган бўлса керак, ҳатто шеър ва достонларини ҳам рус тилида ёза бошлаган. У шундай йўл билан бу асарларининг, жумладан, рафиқаси номинга ёзган хатларининг тегишли манзилларга етиб бориши учун чора-тадбир кўрган. Аммо ГПУ ходимларини унинг адабий истеъдоди ҳам, оила-сига бўлган назокати ҳам мутлақо қизиқтирмаган. Шунинг учун улар бу хат ва асарларни унинг «жиноятнома»-сига тикиб қўйберганлар.

Шу йилнинг 10 январидан ана шу хатлардан бирининг ёзилганига роса 60 йил тўлди. Шу вақт ичида шоирнинг сеvimли рафиқаси, уни декабрист рус аёлларидек Соловецк оролларида бориб кўрган ва ёрига бўлган муҳаббатига бутун фожияли умри давомида гард юқтирмаган аёл оламдан ўтди. У ҳатто НКВД архивларида унга ёзилган ва йўлланган хатнинг мавжудлигини ҳам билмади. Аммо худога минг қатла шукурлар бўлсинки, бу икки ажойиб инсондан Наима ва Эркин деган фарзандлари — бугун бутун жумҳуриятимизга машҳур тиббиёт фанлари докторлари қолган. Улар оталарининг бу сўнгги саломларини 60 йилга кечикиб бўлса-да қабул қилишлари ва муқаддас обидадек сақлашлари мумкин.

Мана, қамоқда ёзилган ва Ботунинг қамоқдаги ижодий ишлари тўғрисида маълумот берган ўша хат (бу хат ҳам бизнинг таржимамизда эълон қилинмоқда — Н. К.):

«Азизим Валихон!

Афсонавий тулпордек

учиб,
Кунлар кетар биз билмас

ёққа.
Май келади, қиш изи

ўчар,
Кўклам нури таралар

боққа...
Хотиралар фақат қолади
Ва ривоят тусин олади.

(«Сўнгги видео»
достонимдан)

Шундай қилиб, қимматли Валим, ҳамма нарса ўз маромида кечмоқда... Мен аввалгидек соғинан, тирикман. Сенга аввал ёзганим ишлаш иштиғи сўнгги пайтларда маълум даражада рўёбга чиқа бошлади. 1931 йил декабрийнинг охирида мен Вл. Ил. Ленин вафотининг йиллигига бағишланган «Сўнгги видео» достони — рус тилидаги биринчи тажрибамни ёзиб тугатдим (тахминан 15 китоб саҳифасидан иборат). 1924 йилнинг 21 январини тасвирладим. Энди «Чинакам тонг» шеърий романининг сўнгги бобларини ёзмакдаман. Ҳозирнинг ўзида 100 китоб саҳифасидан ортиқроқ ёзилди. Кенг оммага тушунарли, содда тилда ёзилган бу романим бошқа асарларим учун (албатта, яна ёзиш иложи бўлса) ғамнок бир нуқта ва менинг ҳозирги қарашларимнинг ифодаси бўлади. Шунинг учун ҳам у мен учун азиз ва суякли. Мен бу романда ўзбек қишлоқларида нечган барча синфий курашни тасвир этмоқдаман. Унда тасвир этилган манзаралар, ҳодисалар, қаҳрамонлар менинг ҳаёлим самараси эмас, балки мен гувоҳи бўлган воқеалардир. Кўп кишилар менинг қаҳрамонларимда ўзларини танишлари, кўп кишилар эса: «Мана бу воқеа

фалон жойда бўлган эди...» дейишлари мумкин. Бу роман тарихан ҳаққоний материал сифатида қандайдир фойда келтириши керак. Ҳолбуки, шу нақтга қадар Ўзбекистонда кечган синфий курашнинг ёритувчи, нақт қилувчи ўзбек тилида бирорта асар ҳам йўқ эди. Жулдузбойнинг романлари кишиларни бугунги кун воқелигидан четга тортган роман-тикадар. Майли романининг марксча-ленинча синонга дош беришиги тўғрисида объектив, обрў-этиборли танқидчилар — марксчи-ленинчилар ҳукм юртсинлар. Агар менда иккон бўлса, бу романдан кейин яна шу руҳдаги баъзи бир асарларни ёзган бўлардим. Аммо шароит қандай кечиниши билмайман. Мен ҳозирча «Тоғ қизи» қиссасини ёзишга киришмоқчиман. Бу қиссанинг дастлабки боблари қувонч билан қарши олинган эди. Сен ҳам уни тезроқ тугатишимни талаб этар эдинг. Бу қисса ва «Ҳаёт тўқнақларида» романини кейинроқ ёзиб тугатмоқчиман...

Сизлар қандай яшмоқдасиз? Нега ёзмайсизлар? Мен Эроҳани (Эркини — Н.К.) тугилган кун билан қизини табриклайман. Болалар ўзларини қандай ҳис этмоқдалар?.. Энди сен уларга аввалгига қараганда кўпроқ эътибор қаратишинг лозим бўлади.

Ҳаммага, ҳаммага салом. Болаларни яриқиб-жирқиб ўламан.

Ҳозирча. Сени севувчи

сенинг Вати.

10/132 й.

Эҳтимол бу хатнинг баъзи бир сатрларини, хусусан, Абдулла Қодирий романиларни тўғрисидаги мулоҳазаларини шарҳлаш зарурдир. Лекин менимча, хатдаги бугунги кун учун эскирган фикрлар эмас, балки ўша оғир ва ҳатто фожиали вазиятда Ботунинг ижодига бўлган иштиёқи, оила аъзоларига, фарзандларига бўлган меҳр-муҳаббати мумкин. Боту шахсига хос бўлган ана шу икки фазилатнинг ўзиёқ унинг қандай инсон ва шоир бўлганлиги тўғрисида тўла тасаввур беради.

Бир неча сўз бу хат йўлаган аёл тўғрисида. Валентина Петровна Боту сингари 1-Москва Давлат дорилфунунида таҳсил кўрган. Улар 1924 йилда танишганлар. 1930 йилнинг 23 июнига қадар тотув ва бахтли ҳаёт кечирганлар. 10 йилга Соловецк оролларида сургун қилинган Боту қутурган социализм шароитида яшамаганида 1940 йилда оиласи бағрига қайтган бўларди. Лекин 1937 йил тўфонларидан кейин барча сиёсий маҳбустларнинг иши қайта кўрилган. Боту ҳам 1938 йил 9 МАЙДА ВЎЛИБ ЎТГАН «УЧЛИК» НИНГ ИЙГИЛИШИДА ЎЛИМ ЖАЗОСИГА ҲУКМ ЭТИЛГАН ВА ЎША КУНИЁҚ ОТИБ ТАШЛАНГАН. Аммо ўз эрини жонидан ортиқ севган Валентина Петровна сўнгги кунларига қадар Ботуни ўлим чангалидан қайтиб келди, деган умид билан яшайди. Уни кутди. Уни оқлаш учун елиб-югурди. У ҳақда биографик роман ёзиб қолдирди.

Ботунинг қизи, ҳурматли Наима Маҳмудованинг айтишига кўра, маҳбус шоир Соловецк сургунидан яшаганида икки донга гул кўчати эгкан экан. Буларнинг бири унинг назидида ўғли Эркини, иккинчиси қизи Наима эди. У фарзандларига бўлган меҳрини ана шу гулларга сарфлаб, уларни парвариш этган ва ҳар йили бу гулларнинг ўсишига қараб, қизим ва ўғлим мунча сантиметрга ўсибди, деб ўзини-ўзи юпатган.

Яна икки йилдан кейин халқимизнинг сеvimли шоири Боту тугилган куннинг 90 йиллиги нишонланади. Эҳтимол, ана шу сана баҳонаси билан унинг Сталин зиндонларида ёзган асарлари топилар? Эҳтимол унинг ҳаёти ва ижодига оид янги маълумотлар юзага чиқиб, авжи гулга кирган пайтда жувонамга бўлган шоир ўзининг бутун бўй-бастини билан қаршимизда гавдаланар? Аммо бунинг учун ҳақиқатга адабиётшунос олимлар, мунаққидлар ва нафис сўз мухлислари, Ботуни билган, таниган ва қадрлаган замондошлар биргаликда ҳаракат этишлари зарур.

Ўзбек халқининг мустақиллигига эришиши йўлида шаҳид бўлган кишиларнинг номи тарих саҳифаларида абадий қолиши лозим.

Наим КАРИМОВ,
филология фанлари номзоди.

ҲАЙДАР афанди вақфлар бошқармасида котиб бўлиб хизмат қилар, ўзини жуда ишбилармон деб ҳисобларди.

— Нега бундай қоғозбоз бўлиб қолдим? — деб доим ўқинарди у. — Агар йиғирма беш йил аввал баққолга шогирд тушганимда бугун ўз дўконим ёки устахонамга эга бўлардим!

— Менга кўп нарсанинг кераги йўқ. Икки-уч минг лира бўлишининг ўзи кифоя, кейин нима қилишимни ўзим билардим, — деб доим қайтараверарди.

Унинг бундай нолишлари фақат дўстларигагина эмас, балки парвардигорнинг ҳам жонига тежкан бўлса керак.

— Ма ол, сўраганимдан ҳам икки ҳисса кўп. Қани, энди кўраман, нима қиларкансан? — дегандек Тангри унга беш минг лира пулни лотерея ютуғи сифатида инъом қилди.

Ютуқни олгач, Ҳайдар афанди тамаки ва бўёқлар фабрикалари, икки идора ва кўплаб турар-жойлари бўлган ноҳиядаги ишидан бўшади-да, тўрт минг лирага уч хонали ва ошхона анжомларига эга бўлган шаҳар чеккасидаги боғли ресторанни сотиб олди.

Ҳайдар афандининг тузук-кина режалари бор эди. Унинг мақсади — ўз ватанига кўпроқ фойда келтириш, халққа хизмат қилиш, уни арзон ва лаззатли таомлар билан таъминлаш ҳамда олдинги ишидаги ойлигидан ўн баробар кўпроқ маош олиш эди. Лекин, афсус, одамлар ўз фойдаларини тушунмасдилар.

Ресторанда моҳир пазандалар яхши озиқ-овқат маҳсулотларидан лаззатли таомлар тайёрласалар ҳам бечора Ҳайдар афандининг орзуларидан бирортаси ҳам ушалмасди. Баъзи кунларда унинг оила аъзолари ва тобора кўпайиб бораётган қариндошларидан бошқа ҳеч ким бу ерга овқатлангани келмасди. Худди ишчилар, хизматчилар ва бутун шаҳар аҳли Ҳайдар афандини кунпаякун қиламиз деб келишиб олгандек эди.

Ҳайдар афанди ҳар кун ресторан эшиги олдида турар, одамларга худди душ-

манларини кўргандек ғазаб ва нафрат билан қарарди. Улар эса ҳеч нарса бўлмаганидек, ўзаро сўзлашиб, тўхтамасдан ўтиб кетардилар. Агар йўловчилардан бири қаттиқ кулиб юборса, Ҳайдар афанди у менинг устимдан куляпти деб ўйлаб, баттар қийналиб кетарди.

Шундай аҳволда у бир йилча азоб чекди. Пуллари сарфлаб бўлиб, қарзга минг лира пул олди ва ресторанни сотиб юбориш қарорига келди. Лекин бу мақсадидаги уринишлари ҳам

га бой бир харидор топиб қўйдим. Агар ҳаққининг беш фоизини менга даллолчилигим учун инъом қилсанг, ресторанингни яхшилаб пуллашга ёрдам бераман...

Ҳайдар афанди хурсандлигидан ўзини Харлаамонинг қучоғига отишдан аранг тўхтатиб қолди. Харлаамбо топган харидор яқинда Манастир ноҳиясидан келган албан фуқароси эди.

Бечора Ҳайдар афанди манастирлик албан бойвачаси билан учрашаман деб

долашиб кўрармиз, — деди албаниялик меҳмон оддийгина.

Ҳайдар афанди меҳмонхонадан чиққан заҳоти хитоб қилди:

— Харлаамбо, нима қилиб қўйдинг! Нега ресторан эрталабдан кечгача ишлайди деб юбординг... Ахир у жума кун келиб, ресторанини кўрса шарманда бўла-миз-ку?

Харлаамбо ўйлаб қолди. Лекин бир неча дақиқадан сўнг албанияликни ишонтариш учун шаҳар чеккасидаги ресторанига тамаки фабрикасининг ишчиларидан элик киши атрофида тақилла қилиб, уларни бепул меҳмон қилиш мумкинлигини айтди. Шунда соддадил албан бойвачаси булар ресторанининг доимий мижозлари экан деб ўйлайди.

Шаҳар чеккасидаги ресторанда жума кун галати ишлар бўлди. Бу ер саксонга яқин одам билан лиқ тўлиб, меҳмондорчилик, ўйин-кулги, хурсандчилик ярим кечгача давом этди. Харлаамбо ва унинг хотини (ёшгина грек аёли) соддадил албанияликни яхшилаб лақиллатишди. Кун давомида худди ўша одамларнинг ўзлари юрганни у сира ҳам пайқамди.

Ҳайдар афанди ресторани учун беш минг лира сўради. Албаниялик эса тўрт минг лира нарх қўйди. Хуллас, эртаси кун эрталаб учрашишга қарор қилишди. Лекин шундан сўнг Ҳайдар афандига манастирлик албан фуқаросини қайта кўриш насиб қилмади.

Икки ойдан сўнг Ҳайдар афанди ўзининг олдинги иш жойига, вақфлар бошқармасига қабул қилишларини сўраб борганида дўстларидан бири унга деди:

— Ҳа, сенинг ҳаётингда ачинарли ва кулиги ҳодиса юз берди. Оббо, Харлаамбо тушмагур-ей! Оббо, фирибгар-ей! Ахир дўстини бадавлат харидор деб таништириб, ўзининг никоҳ тўйи зиёфатига сен бечорадан пул ундириб олиш ҳаммининг ҳам қўлидан келмайдид...

Русчадан

Муҳсин ҒАНИЕВ таржимаси.

Ришод Нурий ГУНТЕКИН (Туркия).

Шаҳар чеккасидаги боғли ресторан

фойда бермади. Ресторанни сотиб олмақчи бўлган харидор йўқ эди. У даллолларга ва рўзномалардаги эълонларга пуллари бехуда сарф қиларди. Ниҳоят бечоранинг худго илтижо қилишдан ўзга чораси қолмади.

— Эй, танграм, омадсизликлардан ўзинг қутқар, қутулишим учун ҳаммасини ёндириб ташла. Сендан бундан бошқа ҳомийлик ёки ёрдам сўрасам, ҳаётим бугунгидан ҳам баттар бўлсин!

БИР КУНИ кечки пайт Ҳайдар афандининг уйига тамаки фабрикасининг ишчиси — грек Харлаамбо кириб келди.

— Ҳайдар афандим, — деди у, — мен ресторанинг-

яхши кийинди-таранди ва Сиркежи ноҳиясидаги меҳмонхоналардан бирига йўл олди.

Сўхбат анча давом этди. Ҳайдар афанди албаниялик кишининг соддадил эканини дарҳол пайқайди. Лекин чет эллик меҳмон ресторанининг қайси пайтларда ишлаши тўғрисида сўраганида Ҳайдар афандининг томоғига бир нарс тикилиб қолгандек бўлди. Харлаамбо ишбилармон киши бўлгани учун:

— Эрталабдан кечгача ишлайди, — деб уни ноқулайликдан қутқариб қолди.

— Эртага пайшанба. Жума кун бориб кўздан кечирарман. Маъқул бўлса, сав-

Санъат гунчалари

ҚАДАМИГА ОСТОНА БЎЛАЙ...

Жумҳурият ёш ижрочиларининг ўтган йилнинг охирида ўтказилган «Қамолот—91» кўрик-танлови дастлабки босқичида энг ёш ижрочи — пойтахтимизнинг А. Икромов ноҳиясидаги 129-мактаб учинчи синф ўқувчиси Абдумалик Жўраев ҳам қатнашди. Шаҳсан мен бундан жуда ҳаяжонландим. Чунки «Қамолот—89» танловида қатнашган Достон Убайдуллаевдан сўнг бу ёш ижрочини кўриш ҳар бир кишига завқ бағишларди.

Уша кунги синонда Абдумалик Алишер Навоий газали билан айтиладиган «Фигон» қўшиғини қуйлаб ҳакамларни ҳайратга солди. Бироқ «ёш қўшиқчи» бу йил қатнашмади деган узунқулоқ гаплар менинг умидимга дарз етказди. Шунга қарамай Абдумалик жумҳурият бўйича қатнашган 150 дан ортиқ ёш ижрочилар ўртасида ўз қобилиятини синаб кўрди...

Кўп ўтмай Абдумаликнинг онаси — уй бекаси Мавлуда опа менинг хизмат жойимга сим қоқиб қолди.

— Суявчи беринг, тавловдан сўнг жумҳурият ёшлар уйи директорининг ўринбосари Олимжон Муҳиддинов ўғлини Халқлар дўстлиги саройида ўтказиладиган «Қамолот—91» ғолибларининг ҳисобот концертига чиқиш учун тайёргарлик кўришини айтди.

Бу хабардан беҳад хурсанд бўлиб кетдим ва Абдумаликнинг ўзи билан учрашиб, сўхбатладим.

— Онам ва дадамнинг айтишларича, икки ёшлигимда ойна жохон орқали тез-тез чиқиб турадиган М. Каримов, Ш. Жўраев, Н. Абдуллаева каби таниқли хонандаларнинг қўшиқларини ўзимча хиргойи қилиб юрар эканман...

— Ўғлимнинг катта саҳнага илк бор чиқиши. Бизнинг оиламиз ва қавм-қариндошларимиз орасида шу пайтгача санъаткор йўқ эди, — дейди Мавлуда опа. — Абдумалик 1991 йилнинг сентябрь ойидан бошлаб жумҳурият кашофлар саройида М. Сандов раҳбарлигида мусиқа сирларини ўрганиб келаётир. Яқинда жумҳури-

ят радиосидан келишиб, ўғлимнинг бир неча қўшиқларини ёзиб олишди. Улар орасида Навоий газали билан айтиладиган «Муножот», П. Мўминнинг шеъри асосида қуйланадиган «Ул она», М. Мирёкубовнинг «Қизарган кўзим» сингари қўшиқлари бор. Булардан ташқари Абдумалик Мухриддин Холиқов, Охунжон Мадалиев, Ғиёс Бойтоев сингари таниқли хонандаларнинг қўшиқларини ҳам маҳорат билан қуйлаб келаётир.

— Абдумалик жуда тиришқоқ бола, — дейди суҳбатимизга қўшилган ўқитувчи Мавлудахон Хўжаева. — Унга биринчи синфлигидан бошлаб синф раҳбариман. У

санъатга қизиқиши билан биргаликда «аъло» баҳолаб билан ўқийди, яхши жамоатчи, синфдошларига ҳам кўмаклашади. Ишқилиб кўз тегмасин, истеъдодли болалар ҳар ҳар доим эъзозда бўлсин. Ўқитувчиларнинг обрў-эътибори ҳам ана шундай ўқувчилар тўғрисида улугланади-да. Абдумаликнинг қамолоти учун қадамига остона бўлгун келадими...

Абдумалик ўзининг бу қобилияти билан келажакда эл-юртимизга танилган санъаткорлар сафидан ўрин олишга тилакдоримиз.

М. СУЛАЙМОНОВ.

● СУРАТДА: Абдумалик устози Мирсамат Сандов билан янги қўшиқ тайёрлашмоқда.

КҮРЯНГ, ТОМОША ҚИЛИНГ

Душанба, 24. II

ЎзТВ I

18.00 Янгилликлар.
18.10 «Тўқ қизил раидаги уч мовий кўл». Мультфильм.
18.20 «Сўхат-саломатлик». Илмий-оммабоп кўрсатув.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Кичик хорзоналар истикболи».
19.30 «Шеърят дастурдани». Халқ Саздула.
20.05 «Челтук кўларидан келди».
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.35 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Чарпалек». 11-кўрсатув.
22.00 «Санаат усталари». Ўзбекистон халқ артисти Махмуджон Гофуров.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

Сешанба, 25. II

ЎзТВ I

8.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
8.25 «Насим Хошимов кўйлағи». Фильм-концерт.
9.00 Такорий фильмлар экран. «Қанотлар парвози». Бадий фильм.
10.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Телеклариди».

18.00 Янгилликлар.
18.10 «Ўйинчоқлар сирини». Мультфильм.
18.20 «Истеъмош бозори ҳақида ўйлар».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Тадбиркорлар».
19.30 «Спортлото».
19.55 «Тилимиз муаммолари».
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 «Истеъдод». Ёш кинодиорлар ҳақида адабий кўрсатув.
21.45 Қўзғон Отамонов кўйлағи.
22.20 «Ўқириниш». Бадий фильм.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

Чоршанба, 26. II

ЎзТВ I

8.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
8.25 «Зарипов чамдоқлари». Телефильм.
8.55 Такорий фильмлар экран. «Махфий элчи». Бадий фильм. 1-2-сериялар.
11.05 «Ёшлик» студияси савол-жавобига жавоб беради.

18.00 Янгилликлар.
18.10 «Потя ва Потиха». Мультфильм.
18.30 Болалар учун. «Доно бо-бо даврасида».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Эл тинчилиги йўлида».
19.50 «Мерос». Бобур ва Са-ноий Навоис.
20.15 «Тадбиркорлар ҳузур-ида».
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 «Ойла».
22.20 Ойан жаҳонда биринчи марта. «Мукофотлансин».

Пайтанба, 27. II

ЎзТВ I

8.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
8.25 «Насиб». Фильм-концерт.
9.05 Такорий фильмлар экран. «Мудхун хато». Бадий фильм.
10.40 «Жаҳонга йўл: дўстлик ришталари».
11.10 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Танаффу».

18.00 Янгилликлар.
18.10 «Дала ҳовлидаги саргу-зашт». Мультфильм.
18.15 «Ёшлик» студияси кўр-

ЎзТВ II

Укув кўрсатувлари
10.30 Физика. Ўта ўтказувчан-лик ҳодисаси.
11.00 «Болалик — бугун-данин». Кинопрограмма.
11.40 «Олий таълим — янги-лаш йўлида».

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 «Ассалому алайкум» [такор.]
19.30 «Дилерани кўйлағи».
19.45 «Билкиб кўйлағи янги».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Фермер тўқалликларидан».
20.40 Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги мат-буот маркази хабар қилади.
20.55 Хоним билан сўхбат.
21.25 «Ўзининг эр билсанг...».
22.15 «Лаҳза». Хабарлар.

«ОРБИТА IV»
(Москва)

ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 «Ўйингиз беҳтар бўл-син».
19.00 Классик оперетталар са-хифаларидан.
19.40 Кичик концерт.
20.00 «Пулси». Хабарлар.
20.10 Спорт кинопрограма-си.
21.10 «Ўстахон». Бахтиёр Йўл-дошев.
21.50 «Киноингоҳ».
23.35 «Пулси». Хабарлар.

«ОРБИТА IV»
(Москва)
6.00 «Тонг».
8.35 Н. Будақов асарларидан концерт.
9.20 Россиянинг Тургенев қа-дамжолари.
10.25 «Тановчилар даври». Уч серияли телевизион бадий фильм премьераси. 2-серия.
11.30 Ҳўжиятлик фильм.

12.00 Янгилликлар.
12.20 «Хоматек» бозор йўли-да. Ҳўжиятлик фильм премьераси [«Центруч-фильм»].
[Улимидан сўнг]. Бадий фильм.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тар-тиби.

ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 «Ўлут Диней тамишти-рад».
19.20 «Ассалом, Қўвайт!».
19.50 «Ўзоқ ўтими». Бадий фильм.
21.20 «Шуңчани ҳазил».
21.50 «Равно Шарипова ҳузу-рида».
22.25 Театр шарҳи.

«ОРБИТА IV»
(Москва)
6.00 «Тонг».
8.30 «Болалар мусиқий клуби».
9.10 «Чемпионлар билан бир-галикда».
9.25 «Тановчилар даври». Уч серияли телевизион бадий фильм премьераси. 3-серия.
10.45 «Кинопрограма».

Пайтанба, 27. II

сатди. «Кичик ҳақида ўй-лар».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Алифбо савоқлари».
19.55 «Дехон юмушлари».
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги мат-буот маркази хабар қилади.
21.10 «Дил номлари». Муси-қий кўрсатув.

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 «Ўйингиз айқ ҳақида».
19.30 «Ўйингиз айқ ҳақида».
19.45 «Билкиб кўйлағи янги».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Фермер тўқалликларидан».
20.40 Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги мат-буот маркази хабар қилади.
20.55 Хоним билан сўхбат.
21.25 «Ўзининг эр билсанг...».
22.15 «Лаҳза». Хабарлар.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тар-тиби.

ЎзТВ II

6.00 «Тонг».
8.30 Мультфильм.
9.20 «Из». Телефильм премье-раси. «Она-занин ташвиш-да» туркумидан [Владика-каз, Нальчик].
9.45 «Циргиз ўн имми».
10.25 «Тановчилар даври». Уч серияли телевизион бадий фильм премьераси. 1-серия [«Латиния-кино», «Алко» студияси].
11.30 «Ўйингиз айқ ҳақида».
12.00 Янгилликлар.

14.15 «Телемист».

15.00 Янгилликлар [сурдо тар-жимаси билан].
15.20 «Бу бўлган, бўлганди...».
15.40 «Катталар галати-да». Телевизион бадий фильм.
17.00 «Оптин кийик». Мультфильм.

ЎзТВ II

12.50 С. Танев. 2-симфония.
13.25 Ритмик гимнастика.
13.55 «Ока дарёси кинидаги ўй».
14.25 «Ён дастур».
14.30 «Бу сизга керакми!».
14.45 «Савдо растаси».

15.00 Янгилликлар [сурдо тар-жимаси билан].
15.20 «Болалар соати (немис тили дари билан)».
15.50 Нафас олиш гимнасти-каси.
15.55 «Қўлаётган одам». Уч се-рияли телевизион бадий фильм. 1-серия [Франция].
16.50 «Болалар мусиқий клуби».

17.30 «Чемпионлар билан бир-галикда».

17.45 «XX аср солдатлари урушга қарши халқаро теле-марафонга».

18.00 Янгилликлар.
18.20 «Тунги альбом».
19.00 Катталар учун мультфильмлар.
19.10 «Хўжият».
19.40 «Тановчилар даври». Уч

ЎзТВ II

12.00 Янгилликлар.
12.20 «Портретта чизгилар».
Телефильм.
13.05 Янги номлар.
13.55 «Қандай қилиб муваффа-қиятга эришми мумкин».
14.10 «Ён дастур».
14.15 «Телемист».

15.00 Янгилликлар [сурдо тар-жимаси билан].
15.20 Қалмиқ Давлат «Ойрат» раис ансамблининг концерти.
15.50 «Қўлаётган одам». Уч серияли телевизион бадий фильм. 2-серия.
17.00 «Истеъдодлар ва мух-лислар».

17.50 «XX аср солдатлари урушга қарши халқаро теле-марафонга».

18.00 Янгилликлар.
18.20 «Кичик томон ҳақ бўлса, у ҳолда ким ҳақ».

ЎзТВ II

Укув кўрсатувлари
10.30 Ўзбекистон халқлари та-риқи. Ўзбекистон халқлари-нинг мўлут истилоҳига қарши кураш.
11.00 «Қадиғи шўхликлар».
Бадий фильм.

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 «Ўйингиз айқ ҳақида».
19.30 «Ўйингиз айқ ҳақида».
19.45 «Билкиб кўйлағи янги».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Фермер тўқалликларидан».
20.40 Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги мат-буот маркази хабар қилади.
20.55 Хоним билан сўхбат.
21.25 «Ўзининг эр билсанг...».
22.15 «Лаҳза». Хабарлар.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тар-тиби.

ЎзТВ II

17.30 «Маърифат асри». Ил-мий-оммабоп фильм.

18.00 Янгилликлар.
18.20 «Пил» белгиси билан.
18.50 «Бер тути ёғирни». Мультфильм.

19.00 «Ислохот. Ҳафтама-ҳаф-та».
19.40 «Тановчилар даври». Уч серияли телевизион бадий фильм премьераси. 1-серия.
20.45 Хайрли тун, кичикинтой-лар!

21.00 Янгилликлар.
21.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
21.40 Муаллифлар ойнака-ҳонин: «ТБ-галерея», «Бирок», «Акс садо».
22.45 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «А. Рудерманнинг «Джем-Сейши» фильм».
00.25 Мавзуга оид мулоҳаза-лар. «Ҳамлет». Д. Шостак-вич мусиқасига ёзилган ба-лет.

ЎзТВ II

серияли телевизион бадий фильм премьераси. 2-серия.
20.45 Хайрли тун, кичикинтой-лар!

21.00 Янгилликлар.
21.20 «Кинопрограма».
22.35 «Мусиқий қаров са-ройи». Австрия телевидение-сида дам олиш кўрсатув.
23.40 «Беш плюс».

00.40 Тенис. Россия кубог.
01.10 Майя Кристалинская э-слаб.

«ДУБЛЬ IV»
(Москва)
8.00 Хабарлар.
8.20 Француз тили. 1-йил шу-гулланавтганлар учун.
8.50 Ишдан бўш пайтингизда.
«Хонаки клуб».
9.05 Француз тили. 2-йил шу-гулланавтганлар учун.
9.35 Болалар соати (немис тили дари билан).
10.35 Осетиннинг навиқрон му-сафирлари.
10.50 «Колб армугони». Граф Т. М. Толстой-Милославский.
11.35 Фарбий Сибирь кинохро-ника студиясининг фильм-лари: «Кулудда: ташвиш ва умидлар». Ман этилган кў-шиқлар.

12.00 Янгилликлар.
12.20 «Портретта чизгилар».
Телефильм.
13.05 Янги номлар.
13.55 «Қандай қилиб муваффа-қиятга эришми мумкин».
14.10 «Ён дастур».
14.15 «Телемист».

15.00 Янгилликлар [сурдо тар-жимаси билан].
15.20 Қалмиқ Давлат «Ойрат» раис ансамблининг концерти.
15.50 «Қўлаётган одам». Уч серияли телевизион бадий фильм. 2-серия.
17.00 «Истеъдодлар ва мух-лислар».

17.50 «XX аср солдатлари урушга қарши халқаро теле-марафонга».

18.00 Янгилликлар.
18.20 «Кичик томон ҳақ бўлса, у ҳолда ким ҳақ».

ЎзТВ II

18.50 «Мусиқани кўзим билан кўраётганим».
19.25 «Тановчилар даври». Уч серияли телевизион бадий фильм премьераси. 3-серия.
20.45 Хайрли тун, кичикинтой-лар!

21.00 Янгилликлар.
21.20 «Озодиннинг гира-шира нури». Хроникал-хўжиятлик фильм премьераси [«Эк-спресс»].
22.15 Янги туркумнинг даст-лабик кўрсатув. «Сердаро-мад жой». Телевизион бадий фильм. 2-серия.
23.10 Мусавир Татьяна Маври-на.
23.45 «Исмингиз нима маъно-ни англатади». Дам олиш кўрсатув.
01.05 Тенис. Россия кубог.

«ДУБЛЬ IV»
(Москва)
8.00 Хабарлар.
8.20 Немис тили. 1-йил шу-гулланавтганлар учун.
8.50 Ишдан бўш пайтингизда.

9.05 Немис тили. 2-йил шу-гулланавтганлар учун.
9.35 Болалар соати (немис тили дари билан).
10.35 Осетиннинг навиқрон му-сафирлари.
10.50 «Колб армугони». Граф Т. М. Толстой-Милославский.
11.35 Фарбий Сибирь кинохро-ника студиясининг фильм-лари: «Кулудда: ташвиш ва умидлар». Ман этилган кў-шиқлар.

12.00 Янгилликлар.
12.20 «Портретта чизгилар».
Телефильм.
13.05 Янги номлар.
13.55 «Қандай қилиб муваффа-қиятга эришми мумкин».
14.10 «Ён дастур».
14.15 «Телемист».

15.00 Янгилликлар [сурдо тар-жимаси билан].
15.20 Қалмиқ Давлат «Ойрат» раис ансамблининг концерти.
15.50 «Қўлаётган одам». Уч серияли телевизион бадий фильм. 2-серия.
17.00 «Истеъдодлар ва мух-лислар».

17.50 «XX аср солдатлари урушга қарши халқаро теле-марафонга».

18.00 Янгилликлар.
18.20 «Кичик томон ҳақ бўлса, у ҳолда ким ҳақ».

ЎзТВ II

Укув кўрсатувлари
10.30 Ўзбекистон халқлари та-риқи. Ўзбекистон халқлари-нинг мўлут истилоҳига қарши кураш.
11.00 «Қадиғи шўхликлар».
Бадий фильм.

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 «Ўйингиз айқ ҳақида».
19.30 «Ўйингиз айқ ҳақида».
19.45 «Билкиб кўйлағи янги».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Фермер тўқалликларидан».
20.40 Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги мат-буот маркази хабар қилади.
20.55 Хоним билан сўхбат.
21.25 «Ўзининг эр билсанг...».
22.15 «Лаҳза». Хабарлар.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тар-тиби.

«ДУБЛЬ IV» (Москва)

8.00 Хабарлар.
8.20 Ишбилармон кишилар даври.
9.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
9.50 Ишдан бўш пайтингизда.
«Автом».
10.00 «Исмингиз нима маъно-ни англатади».
10.35 «Рус маданияти ҳақида сўхбатлар».
11.20 «Театр — менинг муҳаб-батим».
12.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
12.50 Фарбий Сибирь кинохро-ника студиясининг фильм-лари: «Кулудда: ташвиш ва умидлар». Ман этилган кў-шиқлар.
13.05 «Рус маданияти ҳақида сўхбатлар».
14.20 «Театр — менинг муҳаб-батим».
15.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
15.50 Ишдан бўш пайтингизда.
«Автом».
16.25 Болалар соати (немис тили дари билан).
17.25 «03» кўрсатув.
18.00 Хабарлар.
18.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
18.50 «Бер тути ёғирни». Мультфильм.
19.00 «Исмингиз нима маъно-ни англатади».
19.35 «Рус маданияти ҳақида сўхбатлар».
20.00 «Хар кунин байрам».
20.10 «Беш плюс».
20.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
20.45 Хайрли тун, кичикинтой-лар!

21.00 Янгилликлар.
21.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
21.40 Муаллифлар ойнака-ҳонин: «ТБ-галерея», «Бирок», «Акс садо».
22.45 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
00.25 Мавзуга оид мулоҳаза-лар. «Ҳамлет». Д. Шостак-вич мусиқасига ёзилган ба-лет.

«ДУБЛЬ IV» (Москва)

8.00 Хабарлар.
8.20 Немис тили. 1-йил шу-гулланавтганлар учун.
8.50 Ишдан бўш пайтингизда.
«Хонаки клуб».
9.05 Француз тили. 2-йил шу-гулланавтганлар учун.
9.35 Болалар соати (немис тили дари билан).
10.35 Осетиннинг навиқрон му-сафирлари.
10.50 «Колб армугони». Граф Т. М. Толстой-Милославский.
11.35 Фарбий Сибирь кинохро-ника студиясининг фильм-лари: «Кулудда: ташвиш ва умидлар». Ман этилган кў-шиқлар.

12.00 Янгилликлар.
12.20 «Портретта чизгилар».
Телефильм.
13.05 Янги номлар.
13.55 «Қандай қилиб муваффа-қиятга эришми мумкин».
14.10 «Ён дастур».
14.15 «Телемист».

15.00 Янгилликлар [сурдо тар-жимаси билан].
15.20 Қалмиқ Давлат «Ойрат» раис ансамблининг концерти.
15.50 «Қўлаётган одам». Уч серияли телевизион бадий фильм. 2-серия.
17.00 «Истеъдодлар ва мух-лислар».

17.50 «XX аср солдатлари урушга қарши халқаро теле-марафонга».

18.00 Янгилликлар.
18.20 «Кичик томон ҳақ бўлса, у ҳолда ким ҳақ».

ЎзТВ II

12.50 С. Танев. 2-симфония.
13.25 Ритмик гимнастика.
13.55 «Ока дарёси кинидаги ўй».
14.25 «Ён дастур».
14.30 «Бу сизга керакми!».
14.45 «Савдо растаси».

15.00 Янгилликлар [сурдо тар-жимаси билан].
15.20 «Болалар соати (немис тили дари билан)».
15.50 Нафас олиш гимнасти-каси.
15.55 «Қўлаётган одам». Уч се-рияли телевизион бадий фильм. 1-серия [Франция].
16.50 «Болалар мусиқий клуби».

17.30 «Чемпионлар билан бир-галикда».

17.45 «XX аср солдатлари урушга қарши халқаро теле-марафонга».

18.00 Янгилликлар.
18.20 «Тунги альбом».
19.00 Катталар учун мультфильмлар.
19.10 «Хўжият».
19.40 «Тановчилар даври». Уч

ЎзТВ II

18.50 «Мусиқани кўзим билан кўраётганим».
19.25 «Тановчилар даври». Уч серияли телевизион бадий фильм премьераси. 3-серия.
20.45 Хайрли тун, кичикинтой-лар!

21.00 Янгилликлар.
21.20 «Озодиннинг гира-шира нури». Хроникал-хўжиятлик фильм премьераси [«Эк-спресс»].
22.15 Янги туркумнинг даст-лабик кўрсатув. «Сердаро-мад жой». Телевизион бадий фильм. 2-серия.
23.10 Мусавир Татьяна Маври-на.
23.45 «Исмингиз нима маъно-ни англатади». Дам олиш кўрсатув.
01.05 Тенис. Россия кубог.

«ДУБЛЬ IV»
(Москва)
8.00 Хабарлар.
8.20 Немис тили. 1-йил шу-гулланавтганлар учун.
8.50 Ишдан бўш пайтингизда.

9.05 Немис тили. 2-йил шу-гулланавтганлар учун.
9.35 Болалар соати (немис тили дари билан).
10.35 Осетиннинг навиқрон му-сафирлари.
10.50 «Колб армугони». Граф Т. М. Толстой-Милославский.
11.35 Фарбий Сибирь кинохро-ника студиясининг фильм-лари: «Кулудда: ташвиш ва умидлар». Ман этилган кў-шиқлар.

12.00 Янгилликлар.
12.20 «Портретта чизгилар».
Телефильм.
13.05 Янги номлар.
13.55 «Қандай қилиб муваффа-қиятга эришми мумкин».
14.10 «Ён дастур».
14.15 «Телемист».

15.00 Янгилликлар [сурдо тар-жимаси билан].
15.20 Қалмиқ Давлат «Ойрат» раис ансамблининг концерти.
15.50 «Қўлаётган одам». Уч серияли телевизион бадий фильм. 2-серия.
17.00 «Истеъдодлар ва мух-лислар».

17.50 «XX аср солдатлари урушга қарши халқаро теле-марафонга».

18.00 Янгилликлар.
18.20 «Кичик томон ҳақ бўлса, у ҳолда ким ҳақ».

ЎзТВ II

Укув кўрсатувлари
10.30 Ўзбекистон халқлари та-риқи. Ўзбекистон халқлари-нинг мўлут истилоҳига қарши кураш.
11.00 «Қадиғи шўхликлар».
Бадий фильм.

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 «Ўйингиз айқ ҳақида».
19.30 «Ўйингиз айқ ҳақида».
19.45 «Билкиб кўйлағи янги».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Фермер тўқалликларидан».
20.40 Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги мат-буот маркази хабар қилади.
20.55 Хоним билан сўхбат.
21.25 «Ўзининг эр билсанг...».
22.15 «Лаҳза». Хабарлар.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тар-тиби.

«ДУБЛЬ IV» (Москва)

8.00 Хабарлар.
8.20 Ишбилармон кишилар даври.
9.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
9.50 Ишдан бўш пайтингизда.
«Автом».
10.00 «Исмингиз нима маъно-ни англатади».
10.35 «Рус маданияти ҳақида сўхбатлар».
11.20 «Театр — менинг муҳаб-батим».
12.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
12.50 Фарбий Сибирь кинохро-ника студиясининг фильм-лари: «Кулудда: ташвиш ва умидлар». Ман этилган кў-шиқлар.
13.05 «Рус маданияти ҳақида сўхбатлар».
14.20 «Театр — менинг муҳаб-батим».
15.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
15.50 Ишдан бўш пайтингизда.
«Автом».
16.25 Болалар соати (немис тили дари билан).
17.25 «03» кўрсатув.
18.00 Хабарлар.
18.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
18.50 «Бер тути ёғирни». Мультфильм.
19.00 «Исмингиз нима маъно-ни англатади».
19.35 «Рус маданияти ҳақида сўхбатлар».
20.00 «Хар кунин байрам».
20.10 «Беш плюс».
20.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
20.45 Хайрли тун, кичикинтой-лар!

21.00 Янгилликлар.
21.20 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
21.40 Муаллифлар ойнака-ҳонин: «ТБ-галерея», «Бирок», «Акс садо».
22.45 «Ўйингиз айқ ҳақида» таништи-рад: «Визит».
00.25 Мавзуга оид мулоҳаза-лар. «Ҳамлет». Д. Шостак-вич мусиқасига ёзилган ба-лет.

«ДУБЛЬ IV» (Москва)

8.00 Хабарлар.
8.20 Немис тили. 1-йил шу-гулланавтганлар учун.
8.50 Ишдан бўш пайтингизда.
«Хонаки клуб».
9.05 Француз тили. 2-йил шу-гулланавтганлар учун.
9.35 Болалар соати (немис тили дари билан).
10.35 Осетиннинг навиқрон му-сафирлари.
10.50 «Колб армугони». Граф Т. М. Толстой-Милославский.
11.35 Фарбий Сибирь кинохро-ника студиясининг фильм-лари: «Кулудда: ташвиш ва умидлар». Ман этилган кў-шиқлар.

12.00 Янгилликлар.
12.20 «Портретта чизгилар».
Телефильм.
13.05 Янги номлар.
13.55 «Қандай қилиб муваффа-қиятга эришми мумкин».
14.10 «Ён дастур».
14.15 «Телемист».

15.00 Янгилликлар [сурдо тар-жимас

ҚУРОЛДОШЛАР ХАЁЛИ БИЛАН

Акром ака Аъзамов жангчи журналист. Навқирон йигитлигининг олтин даври урушда ўтди. Ушанда ўртоқлари бирин-кетин фронтга кетаётган кезлар эди. Улардан қолишни ўзига эл кўрмай ҳарбий комиссарликка борди. Лекин 17 ёшли ўспиранини қайтаришди. Нима қилиш керак? Чорасини излай-излай ниҳоят тодди: ёшини бир ёш катта қилиб келди. Шу-шу унинг паспортига 1923 йил тушиб қолган.

Акром ака Улу Ватан урушининг энг оғир жангларида қатнашини тўғри келди. Худо умр берган экан фронтдан омон қайтди. Уруш тугаганидан буён 46 йилдан ортиқ вақт ўтган бўлса ҳам ҳамон қуролдошлари хаёли билан банд.

Жангоҳларда мардлик кўрсатган, юртига қайтиш насиб этмаган тенгқурларини ўйлайди. Уларнинг тақдир билан қизиқиб жангоҳ жойларга сафар қилади, архивларини титқилайди. Бу изланишлари самараси ўлароқ ўнга яқин китоби чоп этилди. Айни кунларда урушда ҳалок бўлган Тошкент вилояти совиқ аскарлари тўғрисидаги икки жиллик Хотира китобини тайёрлашга катта ҳисса қўшмоқда.

Яқинда Акром ака яна узоқ давом этган сафардан қайтди. Ўзи жанг қилган Орёл, Курск, Белгородда бўлди, Харьков, Чернигов вилоятларидаги қанчадан-қанча манзилгоҳларга борди. Ҳи-

соблаб чиқса 150 дан ортиқ қишлоқда бўлибди. Ўй халтасига кундалик егуликлари: консерва, нон, чой солиб олиб, ватандошлари ҳалок бўлган жойларини излаб топди. Ниҳоят Подольскидаги ҳарбий архивга келиб кўрганларини тарихий ҳужжатлар билан яна солиштириб чиқа бошлади. Фронтда чиққан ўзбек рўзномаларини ҳам бирма-бир кўздан кечирди. Қуйида эълон қилинаётган саҳифа ўша рўзномалардан олинган мақолалар, шеърлар. Улар ўзи емай-ичмай бор буд-шудини фронтга берган ўзбек халқи ҳақида, фронтда ёвга қарши ҳеч нарсадан чўчима жонини фидо қилган мард ўғлонларимиз ҳақида ҳаққоний ҳикоя қилади. Бу тарихий ҳужжатларда ўша давр нафасини яққол сезиш мумкин. Шу сабабли ҳам улар таҳрирсиз, айнан босилмоқда.

ПУЛЕМЁТЧИ ОВОЗИ

Армоним йўқ,
Ватан жангидан,
Бурчим ўтаб, олдим
жойимни.
Шу шараф чун орзу
тонгидан
Талпинарди қалбим
доний...

Наводчикман,
«Максим» йўлдошим,
Сепдим унга ўлим ўтини,
Ой қойилман ёъло ишидан,
Жон пулемёт меннинг
йўлдошим.

Зоринг зардор,
қуролнинг жангчи,
Жангда бўлур қиммат
қадринг:

Ев улгурмас
«Максим» сайраса
Мурдасига қазиб қабрини.
Атрофимда портлар
миналар
«Зув-зув» учар ўқлар
тепамдан;
Майли ёгсин алланмалар,
Ахир нега кўрқар
эканман.

Тишларим ҳам ўқдай,
лентадан
Приёмникка ўтиб
тургандай.

Шу қадарли зич
сиқилганки,
Ганс бағрига ботиб
киргандай!

«Олга» деди туриб
капитан
Фронт сари кўтариб
қўли.

Пулемётим ила кўчидиму,
— Сайра! дедим
«Жангчи булбулим!»
Ғалабининг соати яқин
Эй, бўш келма жангдош
Биз енгамиз!

«Максимим!»
у қатъий якуни!
Жангчинг билан ишнинг
ҳақ сенинг!

Гвардиячи оддий аскар
Султон ЖУРА.
1-Украина фронтининг
«Ватан шарафи учун»
газетаси,
1944 й., 16 январь сонн.

Азиз болаларим!

Ўзбек халқи бундан тўрт ой олдин сизларга ёзган мактубида, бир қадам ҳам орқага қайтманглар. Волганинг шаҳри азими бўлган Сталинградга, ҳушманзара Кавказга ҳамла қилаётган йиртқи душманининг йўлини тўсинглар, деб фармон берган эди.

Сизлар бу фармонни бажо келтирдилар. Сиз, ўзбек халқининг фарзандлари, ёр-дўстларингиз бўлган барча халқларнинг фарзандлари билан биргаликда, Ватан урушининг улғу саркардаси ўртоқ Сталиннинг стратегик планини амалга ошириб, Сталинград остонасида душман қўшинларини пулат халқа ичига ўраб олдиларинг, юз минглаб немисни шу жойда ер тағига тикдиларинг, Воронеж остоналарида гитлерчи аблаҳларни яксон этдиларинг, Шимолий Кавказда герман қўшинларининг адабини бердиларинг, Ленинградни қамал қилган душман сафларини ёриб ўтдиларинг, Краснодар, Майкоп, Великий Лук, Элиста, Ставрополь, Нальчик, Пятигорск, Курск, Ворошиловград, Ростов-Дон, Харьков шаҳарларини ва бошқа жуда кўп совет шаҳарларини, темир йўл станцияларини ва қишлоқларини гитлерчи харомилардан озод қилдиларинг.

Ўзбек халқи сиз азиз фарзандлариниз билан, ўзининг ўлмас қаҳрамонликлари тўғрисида Ватанимизга янги шухратлар бахш этган шонли Совет ватанпарварлари ва баҳодирлари билан фахрланади... Сизнинг орангизда чиниққан қаҳрамонлар номи халқимиз тилида дoston бўлган Қўчқор Турдиев, Сирожиддин Валиев, Аҳмад Алиев, Камол Пулатовлар ёнига ажойиб қаҳрамонликлари билан ҳаммани қойил қилган жуда кўп шонли жангчи ва командирларнинг номи қўшилди.

Азиз фарзандлар! Шу нарсасингизда бўлсинки, Ватан оғир кунларни кечираётган ва унинг тақдирини ҳал қилинаётган кунларда шу она-Ватаниннг озодлиги ва мустакиллигини сақлаш учун қаҳрамонлик кўрсатган, душманини кўпроқ ўлдирган аскарларингизга халқ ўзининг асл фарзанди деб билади ва унинг номини ҳурмат билан тилга олади. Ватан йўлида азиз жонини аямаган фарзанднинг номини халқ асрлар бўйи юрагидан сақлайди. Лекин кўрқоқ учун эшикларимиз қаттиқ ёпиқ бўлади. Биз

унга лаънат ўқиймиз ва уни шарманда қилиб ҳайдаймиз.

Ҳаёт нурларимиз! Халқнинг мард фарзандлари! Ватанимизнинг бахт саодати, озодлиги ва шаъни-шарафи учун олиб борилаётган (жангнинг) муқаддас қаҳрамонлари бўлингиз! Ота-боболарингизни шонли ҳислатларига содиқ бўлингиз.

Жонажон фарзандлар! Ўзбек халқи ўз мактубида «Ҳар биримиз икки-уч кишининг ишини қиламиз» деб сизларни ишонтирган эди. Халқимиз, ватани шараф билан бажармоқда. Сиз яйраб ўсган серқуёш Ўзбекистон фронтимизнинг қудратли таянчига айланди. Республикамизга кўчириб келтирилган ўнлаб мудофаа корхоналари ишга солинди. Сиз

ЎЗБЕК ЖАНГЧИЛАРИГА ХАТ

ЙЎЛДОШ ОХУНБОБОВ

кўрган мавжуд корхоналарнинг қаммаси фронтга хизмат қилмоқда. Саноатимизнинг ишчилари тинмай ишлаб, сизлар учун тез учар аэропланлар, кучли танклар, тўплар, пулемёт ва миномётлар, милтиқлар ва турли яроғ-аслаҳаларни тобора кўпроқ ишлаб чиқармоқдалар. Колхозчиларимиз ҳам икки-уч кишининг ишини бажариб, мўл қосилин йиғиштириб олдилар. Пахта териб олиниб тўқимачилик саноатига топширилди. Республикамиз ғалла юзасидан давлат олдидаги мажбуриятини тўла бажарди. Қизил Армия фондига мўлжалдан анча ортиқ ғалла берди. Бу йил оғир ва элеваторларга ўтган йилдагига қараганда 6 ярим миллион пуд ортиқ ғалла тўқилди. Колхозчиларимиз ўз ихтиёрларидан орттириб, шаҳар ишчилари ва интеллигентларга 100 вагонлаб ғалла, мева ва сабзавот бердилар. Биз учун янги ёқин бўлган қанд лавлаги ўз вақтида йиғиб олиниб, қанд саноатига топширилди.

Ўзбек халқи саноатини зўр бериб ри-

бўлгани ҳақидаги афсонани яхши биласизлар. Бу станция ана шу афсонавий қаҳрамон Фарҳод тоғининг ёнида қурилди. Ҳозир бу қурилишда республикамизнинг 70 минг колхозчиси ишлаб турибди. «Катта Фарғона канали»нинг қурилишида халқимиз қандай шавқ-заъб билан ишлаганини ўзларинг кўрган эдинглар. Фарҳод қурилишида ишлаётган меҳнат фронтининг оташин жангчилари, бу қурилиш сизларнинг кучларингизга куч қўшилини билганликлари учун, қиш фасли бўлишига қарамастан «Катта Фарғона канали»дагидан ҳам ортиқ ғайрат кўрсатмоқдалар. Фарҳод гидроэлектростанцияси қурилиб бўлгандан кейин унинг каналларидан юз минглаб гектарлаб ерлар сув ичади. Республикамиз яна ҳам обод бўлади.

Шер ўғлонлар! Душман Қизил Армиямизнинг қақшатқич зарбаларини енгмоқда. Лекин ҳамма вақт шуни ёсдан чиқармангларки, Ватанимизга, жонимизга қасд қилган қабих душман ҳали батамом мажақлаб ташлангани йўқ. Бу

ТОШХҲЖА ХҲЖАЕВ

Тошкентга яқин жойда пахта совхозин бор. Тошхўжа Хўжаев шу ерда воёга етган.

Комсомол аъзоси Хўжаев мактабни тугатгач совхознинг серунум пахта даласида ишлади. Бу шўх йигит хушчақчақликини, ашула айтишни сева эди. У бир кун ишдан кейин феруза кўзл рус қизи Поляни учратди.

— Тошхўжа, эшитдингми, сен урушга жўнарсан, қаҳрамон бўли! — деди Поля унинг қўлини маҳкам сиқиб.

«Буни Поля қаердан билдикин? — ўзига-ўзи савол берди Тошхўжа ажабланиб. — Фронтга юборишни илтимос қилиб райвоенкоматга ариза берганимга атиги икки-уч кун бўлди. Ҳали бу тўғрида ҳеч нарсаси деганлари йўқ-ку!»

Қуёш тоғ орқаларига ўтиб бекинганидан кейингина Тошхўжа уйга қайтди. Онаси эса

уни сабрсизлик билан кутаётган экан.

— Мана ўғлим энди мурудинга етасан, — деди онаси қўлидаги повесткани узатиб, — эртага урушга — катта акангнинг олдида борадиган бўлдинг. Лекин юзмизми ерга қаратма. Яхши аскар бўли! — Шундан кейин онаси меҳр кўз ёшларини артиб Тошхўжанинг пешонасидан ўпди, бағрига босди ва «Бошинг тошдан бўлсин, болам» деди.

Тошхўжанинг қувончи ичига сиғмасди. Эртаси кун эрталаб поезд уни Тошкентга келтирди. Бу ерда уни ҳарбий алоқачилар тайёрлайдиган курсга юбордилар. Ўқиш муддати атиги бир ой эди. Аммо Тошхўжанинг назарида гўё бир йилдек туюлди. Ниҳоят курсни битириб чиқиш фурсати келиб етди.

— Мени фронтга юбориш-

ларингизни илтимос қиламан, — ўртоқ начальниқ — деди жиддий қиёфа билан Тошхўжа.

— Истагинг яхши. Бироқ ҳозирча сени тўғридан-тўғри фронтга юборолмаймиз, — деди начальниқ.

Курсни битиргач, Хўжаев янги тузилган қисмлардан бирига борди. Феруза кўз Поля бўлса мамлакатимизнинг сон-саноксиз қизлари каби, фронтдан хат келишини интизорлик билан кутар эди...

...Тонг отар чоғида сержант Хўжаевни бўлирма командирини ўз ҳузурига чақирди.

— Дарҳол А пунктига сим тортишингиз керак, — деб буюрди у.

Биринчи марта жанговар топшириқ олган ёш алоқачи Хўжаев бундан ўзида йўқ хурсанд бўлди.

Хўжаев телефон кабели ўралган катта ғалтакни елкасига қўйиб олиб йўлга тушди. У буйруқни тезроқ

бажариш, алоқани тезроқ ўрнатиш учун илдам-илдам қадам ташлади. Бирдан қўлоғи жаранглаб кетди. Сержант ариқча йиқилиб тушди. Унинг ёнгинасида снаряд портлади. Аммо унга ҳеч бир шикаст етказмади. Сержант биров нафасини ростлаб, яна ўрнидан турди ва илгари босди.

Азамат алоқачи асло ҳайқмади. У фақат ўз тактикасини ўзгартирди: очиқ жойларда эмаклади, қорин билан сурғалди, тез-тез юғриб дарахтчалар, ўнқир-чўнқирлар панасида ўз ишини давом эттириверди. Ботинкасининг ичи муздек сувга тўлди, шинели ҳўл, лой бўлди. Лекин у буларни ҳозир эсига ҳам олмади.

Қайта-қайта жангларда бўлган Тошхўжа Хўжаев энди анча тажриба орттирди. Ҳозир у сержант эмас, старшина!

Жангларда кўрсатган мардликларини қайд қилиб, қўмондонлик уни «Ҳасурлиги учун», «Жанговар хизмат-

лари учун» медаллари билан мукофотлади. Хўжаев ҳозирги ҳужум жангларида взвод командирини бўлиб ишламоқда.

Кунлардан бир кун старшина Хўжаев ертўлага кеч келди. У жуда хориғанлигидан ҳатто овқат емасданоқ ётиб дам олгиси келарди.

— Ўртоқ старшина, сизга хат бор, — деди бир жангчи.

«...Узоқ ўлкадан сенга туғанмас салом. Олган мукофотларинг билан қутлайман. Қаҳрамоним, немис газандаларини яна ҳам шақатсиз савала! Мен стахановчиман ва совхозда комсомол ташкилотчиси бўлиб ишлаётиман...»

Хатда Поля бундан бошқа анча сатрлар чизган. Бу сатрларни такрор-такрор ўқиб, Хўжаев чарчаганлигини ҳам унутиб юборди.

Н. ЛОЗНЕВОЙ.

1-Украина fronti, «Ватан шарафи учун» газетасининг 1944 йил 1 апрель сонн.

ВАЪДАГА ВАФО

Туш пайти. Кенг дала бўйлаб оҳиста елаётган шабада ҳовуз тўла мусасфосув бетини ўпиб ўтмоқда. Ерга соя солиб турган шохлари ҳосилга тўла олма дарахти ва атрофга хўшбўй ҳид таратаётган гулзор биринчи бригада шийпони жойлашган ҳовуз бўйининг баҳри — сафосидир.

Колхозчилар дам олиш учун шу шийпонга тўпландилар. Ошпаз шўрвасини мақта-мақта косаларга сузаркан, қўлтиктаёқ таянган, мўйловли йигит сойдан кўтарилиди.

— Бўлагонжон келаяпти, бирон янгилик бўлса керак. Ўқитиш тўла қоғоз.

— Фронтдан ярадор бўлиб келган бўлса ҳам тинч турмайди, ўзимга ғайратига чиқолмайдиган йигит-да, деди колхозчилардан бири. Агитатор Бўлагонжон ўз

беков шийпонга яқинлашаркан, атрофдаги ҳамма уни овқатга чақирди, ширин шўрвани ўзлари билан бирга баҳам кўришга ундарди. Бўлагонжон ўзбеков тақлифлари учун самимий миннатдорчилик изҳор этиб, усти қизил алвон билан ўралган ва газета журналлар тегиб қўйилган стол олдида келиб тўхтади. Барчанинг диққати унга қаратилди.

— Ўртоқлар, — деб сўз бошлади агитатор, — колхоз правлениеси номига қўйидаги хат келди. Хатни Чойшабойнинг турмуш ўртоғи, сизнинг қадрли дўстингиз, илгари донддор кетмончимиз

Нуралиев ёзибди. Хат қисқа, мана эшитингиз, — дея ўқий бошлади:

«Жонажон ҳамқишлоқларимиз, биргаликда кетмон чопишган, пахта теришган ҳамкасб ўртоқлар. Ушбу саломнамизни қабул қилгайсиз. Биз ўзбек халқининг фарзандлари немис-фашист босқинчиларини батамом тормор келтириб қайтиш тўғрисидаги наказынгизни шараф билан бажармоқдамиз. Қисимиз бугун кечаси ҳужумга ўтиб, мудофаанинг таянч пункти ҳисобланган муҳим бир районни ишғол қилди. Биз яна илгари кетамиз. Сизлардан келган биринчи хат мени ва бутун жангчиларни чексиз қувонтирди... Бизни энди, ҳозирги ишингиз, ғўзаларингизнинг аҳволи қизиқтиради. Менинг хотиним Чойшабой қандай ишламоқда? У аёзо бўлган звено илгорлики қўлдан бермадим? Шулар тўғрисида муфассал ёзиб юборингиз. Биз эса ҳужумкорлик юришимизни ёвуз душман ўз уясида батамом мажақланиб ташлангунча тўхтатмаймиз.

Салом билан, сизлардан жавоб кутиб гвардиячи қизил аскар Нуралиев».

Хат ўқилиб бўлгач, ҳамма Чойшабойга қаради. Чойшабой эса хатни бошдан оёқ зўр диққат билан тинглади. Хат тамом бўлгач, олдидаги косасини бир четга суриб қўйди-да, аста ўрнидан турди ва салобатли қадам ташлаб стол ёнига борди.

— Мен ҳаммангизнинг номингиздан хат ёзиб қўйганман. Хат звеномизнинг фронтга берадиган ҳисоби бўлажак! — деди. Унинг сўзлари тантанали мажлисларда айtilадиган шиорлардек мағрур жаранглади. Чойшабой нимчасининг кўкрак чўнтагидан хатни чиқарди ва баланд овоз билан ўқий бошлади:

«Кўз қорачиларимиз, Ватанимизнинг умидли йигитлари бўлган фронтчилар! Биз сизларга звеномизнинг стахановчи кетмончиси Чойшабойнинг эри гвардиячи қизил аскар Нуралиев орқали алангали колхозчилик саломи юборамиз ва сизларнинг Украини ери учун курашдаги янги муваффақиятларингиз билан табриклаймиз. Бу хат

аввалги хатимизда сизларга берган ваъдамизни қандай ижро қилаётганимизга жавобдир.

Қасамимиз қатъий. Ҳар гектар ердан 100 центнердан пахта ҳосили топирамиз, деган ваъдамизни иш билан мустаҳкамламоқдамиз...

Рапорт берадиган кунга муяссар бўлиш учун кечани-кеча демай, чарчаш нималигини билмай, ишлажамиз. Берган ваъдамизга вафодоримиз...

Хатни остига барча звено аъзоларининг номлари ёзилган эди.

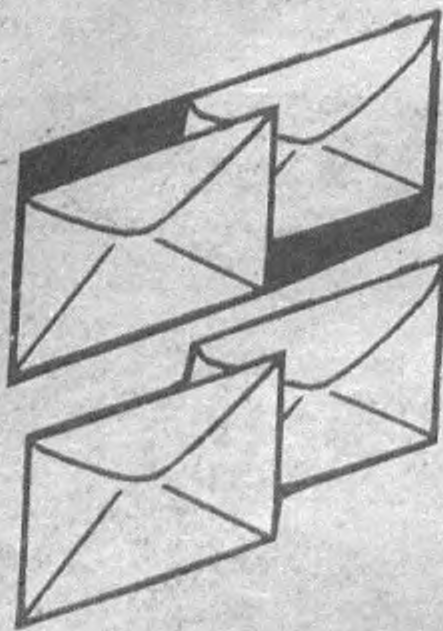
— Айни муддао. Ёзганларингиз бизнинг фикримиз, — дейишди шу звенога қўшни юз центнерчи Зеби Муллабоева звеносининг колхозчилари.

Шийпонда бўлган гаплар ва фронтга ёзилган хат бригадада чиқадиган «Жанговар варақа» саҳифасида ҳам чикди.

Хат пахта даласида мўл ҳосил олиш учун курашнинг кучли кўтарилишини юзага келтирди.

Х. ТУРАЕВ,
Ўрта Чирчиқ район Сталин қишлоқ Советидаги Юсупов номли колхоз.

«Ватан шарафи учун» газетаси. 1944 йил 20 июль сонидан.

душмани батамом йўқ қилмай туриб, азиз Ватанимиз ва қаёғимиз тўғрисидаги олижаноб ташвишлар заррача ҳам камайтира олмаймиз. Душмани йўқ қилиш, кишилишни бу вабодан халос қилиш сизларнинг қўлингизда, қудратли армиямизнинг барча жангчилари қўлидадир.

Фронтнинг машаққати оғир эканини биламиз. Уруш қаттиқ ва даҳшатлидир. Аммо ҳар қандай қийинчилик ҳам, хавф-хатар ҳам арслонни изидан қайтара олмади. Ўз халқининг асл фарзандиман деган йигит Ватан учун даҳшатли жангга киришдан қўрқмайди, деди бўлиб душманга қарши боради. Бу жангларда ё шахид бўлади ё ғалаба қозониб ғозий бўлади. Сизлар Ватан учун бўлаётган ана шу ғазатнинг ғозийларисиз. Душманга ҳеч омон бермангиз. У нафасини ҳеч ростлаб олмасин. Халқ берган даҳшатли қурол билан уни уст-ма-уст ураберишгиз...

Республикамизнинг пойтахти Тошкентда Ўзбекистон, Туркменистон, Тожикистон, Қозоғистон, Қирғизистон халқлари вакилларининг фашизмга қарши митинги бўлиб ўтди. Беш республика халқларининг иродасини кўрсатган бу митинг сизларга мана шундай мурожаат қилди:

«Биз илгари бир қадам ҳам орқага қайтиш йўқ» деб айтган эдик. Ҳозир эса сизларга «Фақат олға, фақат Ғарбга томон боришгиз» деймиз. Қалъамизнинг дарвозасидан ўғри босиб кирди, унинг қочишига йўл қўймангиз! Дарвозага маҳкам қўлф солингиз! Аблах-босмачи ўзининг дайди бошини омон олиб кетолмасин! У бизнинг еримизни тортиб олмоқчи бўлган эди, ҳар қайси-сига бир ярим газлик тупроқни аяманглар. Бу чигирткаларни қириб-қириб ерга кўмиб ташланглар, токи уларнинг мурдор жасадлари ҳаво ва сувимизни саситмасин»...

Сизлар Ватан учун фронтлардан ғолиб бўлиб, қаҳрамонлар бўлиб омон-эсон қайтиб келинглар. Менинг сизларга самимий тилагим шу.

Ўртоқ Нўрдош Охунбобоев бу хатни вафотидан бир қанча кун олдин ёзган.

1-Украина фронтининг «Ватан шарафи учун» газетаси, 1943 йил 25 апрель сони.

ЗАФАР КЕЛДИ

(Ўзбек жангчиси тилидан)

Бизларнинг донғимизни Етказ Ўзбекистонга. Меваю, пахталаринг Макони — гулистонга. Кўзимиз нуридирсан, Кўнгилда зўр муҳаббат. Халқимиз ботирлиги — Зафарга туҳфа албат. Бизларга баён айлаб, Ютуқдан номалар ёз. Юрак шодликка тўлсин, Мардикка ундасин боз. Қўлларда қиличимиз, Ёвларинг бошин олди, Тинглангиз, қадрдонлар, Зафарга яқин қолди. Порлоқдир жанг йўлимиз, Улуғ байрамда кутинг. Мардларим, хуш келибсиз, Деб даста гуллар тутинг. Гвардиячи кичик лейте-нант А. УБАЙДУЛЛАЕВ.

1-Белоруссия фронтининг «Қизил Армия» газетаси, 1945 йил 3 февралдаги сони.

Бекобод район, Калинин қишлоқ Советидаги Будённий номли колхоздан чиққан тил ва адабиёт ўқитувчиси, кичик лейтенант, тўпчи Мухтор Сулаймонов Совет Ватани учун олиб борилган жангларда ўзини шон-шўҳрат билан қоплади.

Мухтор армия сафида оддий жангчи бўлиб хизмат қила бошлади. У хизмат қилган қисмда душмanning одамларини ушлаб келишда унга бас келадиган жангчи йўқ эди.

Мухтор Сулаймонов тўпчи бўлганидан кейин, сал ўтмай тўп расчётига командирлик қила бошлади. Унга кичик лейтенант унвони берилди.

Украинанинг каттароқ қишлоғи учун олиб борилган жангларда бир тўда немис автоматчилари танкларини пана қилиб, позициямизга атака қилишга уриндилар. Сулаймонов душмanning яқин келтириб, тўғри мўлжал билан отди-да танкни ишдан чиқарди ва 17 гитлерчини ўлдирди. Жангчиларимиз душмanning қаттиқ қаршилигини енгиб, қишлоққа бостириб кирдилар ва уни ишғол қилдилар. Ўртоқ Сулаймонов шу жангда ботирларча ҳалок бўлди. У Ватан учун олиб борилган жангларда шавкат ва мардлик кўрсатганлиги учун иккинчи даража Ватан уруши ордени билан мукофотланди.

Яқинда Мухтор Сулаймонов туғилиб ўсган жойда марҳум қаҳрамоннинг онаси,

Будённий номли колхознинг стахановчи звено бошлиғи Ҳикмат Сулаймоновага унинг ордени топширилди. Қаҳрамон сўнгги вақтларда яшган ҳовлига қишлоқнинг кўп одамлари тўпланди. Мухторнинг шоғирдлари севиқли устозининг хотирасини эсга олиш учун келдилар. Қўмондонлиқнинг топшириғига мувофиқ район ҳарбий комиссари катта лейтенант ўртоқ Контаров орденини топширди. Қаҳрамоннинг онаси Ватан учун жангларда ҳалок бўлган ўғлининг орденини қабул қилиб олиб, уни уч марта ўпди.

Шундан кейин митинг бўлди. Мухторнинг яқин дўсти, Ватан урушининг қатнашчиси Тошкенбой Назаров ҳаяжонли нутқ сўзлади:

— Дўст учун қаттиқ қасос оладилар. Сизларга қа-

самёд қилиб айтаманки, мен фронтга қайтиб боришим билан Мухторнинг жони учун юзлаб немисни қираман.

Колхоз раиси Маматқул Холиқулов қаҳрамоннинг онасига қимматли совғалар топширди.

...Муштипар она ярақлаб турган орденини қора шойига ўраб, авайлаб ушлаб турарди. Унинг чехрасида қайғу ва алам кўринсада, лекин кўзлари жиддий ва мағрурона чарақлар. Чунки фарзанди кекса онасини таънага қолдирмаган.

1-Украина фронтининг «Ватан шарафи учун» газетаси, 11 июль 1944 йил 53-сонидан.

ЎЗБЕКИСТОН-ФРОНТГА

Усмон ЮСУПОВ, Ўзбекистон К (б) П МК секретари.

Ўзбекистонда янги танк ва самолётлар қуриш учун пул тўплаш иши бутун халқнинг ватанпарварлик намоишига айланиб кетди. Тамбов колхозчиларининг почини ва ўртоқ Сталиннинг совет ватанпарварларига ёзган табрик телеграммалари ордени республикамиз колхозчиларини жуда руҳлантирди. 6 кун ичида эркак ва аёл колхозчилар «Ўзбекистон колхозчиси» деган танк ва самолётлар қуриш учун 260 миллион сўм пул тўпладилар. Пул тўплаш ҳозир ҳам давом этмоқда.

Бундай баланд руҳнинг асоси нима?

Бунинг асоси ўзбек халқининг Ленин—Сталин партиясига чексиз садоқати, Ватан уруши йилларида ўзининг яхши тушунганлиги ва манфур душман устидан ғалаба қозониш учун бутун кучини беришга тайёр эканлигидир.

Ўзбек халқи немис-фашист галаларини батамом тормор келтирмагунча, гитлерчи бос-

мачиларни битта ҳам қолдирмай тамом қириб ташламагунча қўлидаги қуролни ташламасликка қасам ичган. Халқимиз бу қасамини фидокорлик, қаҳрамонлик билан бажармоқда.

Ватан уруши даврида Ўзбекистонда Қизил Армияни одам резервлари, қурол-аслаҳа, ўқ-дори ва озиқ-овқат билан таъминлаш учун катта ишлар қилинди. Душман томонидан вақтинча босиб олинган районлардан кўчирилган йирик саноат корхоналари қисқа муддат ичида ишга солинди. Бу корхоналарнинг кўпчилиги ҳозир тўла суратда ишлаб, аввалги жойлардагига қараганда мамлакатга яна кўпроқ маҳсулот бермоқдалар. Станоклар, вогранкалар, босқонлар ва контроль асбоблари ёнида ўн мингларча янги ишчилар ишламоқда, буларнинг кўпчилиги ўзбекдир...

Қишлоқ хўжалигидаги резервларни сафарбар қилиш иши жуда маҳамлик билан ўтказилмоқда. Республикада

фақат бир йил ичидагина экин майдони, такрор экиш ҳам кўшиб ҳисоблаганда, қарийб 600 минг гектар кўпайди. 1943 йил планига кўра, экин майдонини яна 19 процент кўпайтириш кўзда тутилган.

Республика ўзининг озиқ-овқат ресурсларини анча кўпайтирди. Келаси йилнинг ўзидаёқ биз ўз ғалламиз билан ўзимизни таъминлаймиз ва Совет Иттифоқининг бошқа районларидан ғалла келтиришдан воз кечамиз.

Шаҳар меҳнаткашларига озиқ-овқат билан ёрдам бериш учун колхозчилар ўрта-сида бошланган ҳаракат ватанпарварлик руҳининг юқори даражага кўтарилаётганлигининг далилидир. Фарғона область Сўх участкасида колхозчиларнинг ташаббуси билан бу ҳаракатга юзларча колхозлар ва колхозчилар қўшилди. Улар давлат олдидаги мажбуриятларини бажариб бўлгандан кейин, ўзларида қолган озиқ-овқат запасларини шаҳар аҳолиси билан баҳам кўришга қарор қилдилар. Қисқа муддат ичи-

да колхозчилар шаҳарларга 350 минг пуддан ортиқ турли озиқ-овқатлар келтириб, давлат нархида сотдилар.

Шу билан бирга танк ва самолётлар қуриш учун пул тўплаш ҳаракатининг колхозчилар орасида кучайиб кетганлиги Ўзбекистон колхозчиларининг ватанпарварлик руҳини яққол кўрсатувчи намоишидир.

Колхоз раислари, бригадирлари ва колхоз аъзолари ўзларининг жамғарган пуллари-дан ўн минг сўмлаб, юз минг сўмлаб ажратиб, ўз ихтиёрлари билан Давлат банки бўлимларига келтириб топширмоқдалар.

Тошкент область Қорасув районидаги «Бирлашган» колхозининг аъзоси Турғун Тошматов ўзининг ажойиб ватанпарварлигини кўрсатди. 24 декабрда у ўзининг жамғарган пуллари-ни Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетига келтириб бундай деди:

— ...Мана бу менинг жамғарган пулим — 160 минг сўм. Бу пулга мен жанговар самолёт буюришни ва уни Ватан ҳимоячиларига совға қилиб юборишни сўрайман...

1-Украина фронтининг «Ватан шарафи учун» газетаси, 1943 йил 9 январь сонидан.

МАКТАБ ИССИҚХОНАСИ —ЛИМОНЗОР

Пойтахтимизнинг Акмал Икромов ноҳиясидаги Аҳмад Яссавий номли 203-ўрта мактабда ўн беш йилдан бери лимон этиштирилмоқда. Бу ўқув даргоҳининг собиқ директори Эргаш Камолов бошлаган ташаббус қулочи йилма-йил кенгайиб борди. 1974 йилда эса иссиқхона қурилиб бу иш қатъий изга туширилди.

Эндиликда лимонзор парвариши мактабга ҳозир раҳбарлик қилаётган Қодир Эгамбердиев ҳамда биология ўқитувчиси Эътибор Бозорова тасарруфидда.

Ҳар йили шифобахш ўсимликдан олинаётган ҳосил ўқитувчилар, ўқувчиларга бозордан анча арзон баҳода сотилмоқда. Бундан мактаб жамоаси мамнун.

Сўнгги йилларда яна бир хайрли ишга қўл урилди. Мактаб маъмурияти Ўзбекистон Фанлар академиясининг ўсимликлар моддалари кимёси илмгоҳи билан шартнома тузди. Бу ахдлашувга мувофиқ илмгоҳ мактабга 30 минг сўм пул ўтказди. Маблағ юқори синф ўқувчиларининг баҳорги таътил кунларида Аҳмад Яссавий қабрини зиёрат қилишлари учун сарфланади.

Зиёрат олдида мактабда яссавийхонлик кечалари ўтказилмоқда. Бу учрашувларда мактаб отаоналар қўмитаси раиси профессор Карим Назаров ва бошқа билимдон кишилар Яссавийнинг ҳаёт йўли, ҳикматлари, у қолдирган мерос билан талабаларни таништириб бормоқдалар.

Н. УМИРЗОҚОВА.

ЎЗБЕКИСТОН телевидениеси адабий

драматик кўрсатувлар бош редакцияси турк ёзувчиси Азиз Несиннинг асарлари асосида ҳажвий телевизион новеллалар театрини тайёрламоқда. Асарга таниқли режиссёр, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Мақсуд Юнусов режиссёрлик қилмоқда. Сураткаш Эркин МУҲАМЕДОВ.

ҚЎЛИ ГУЛ УСТОЗ

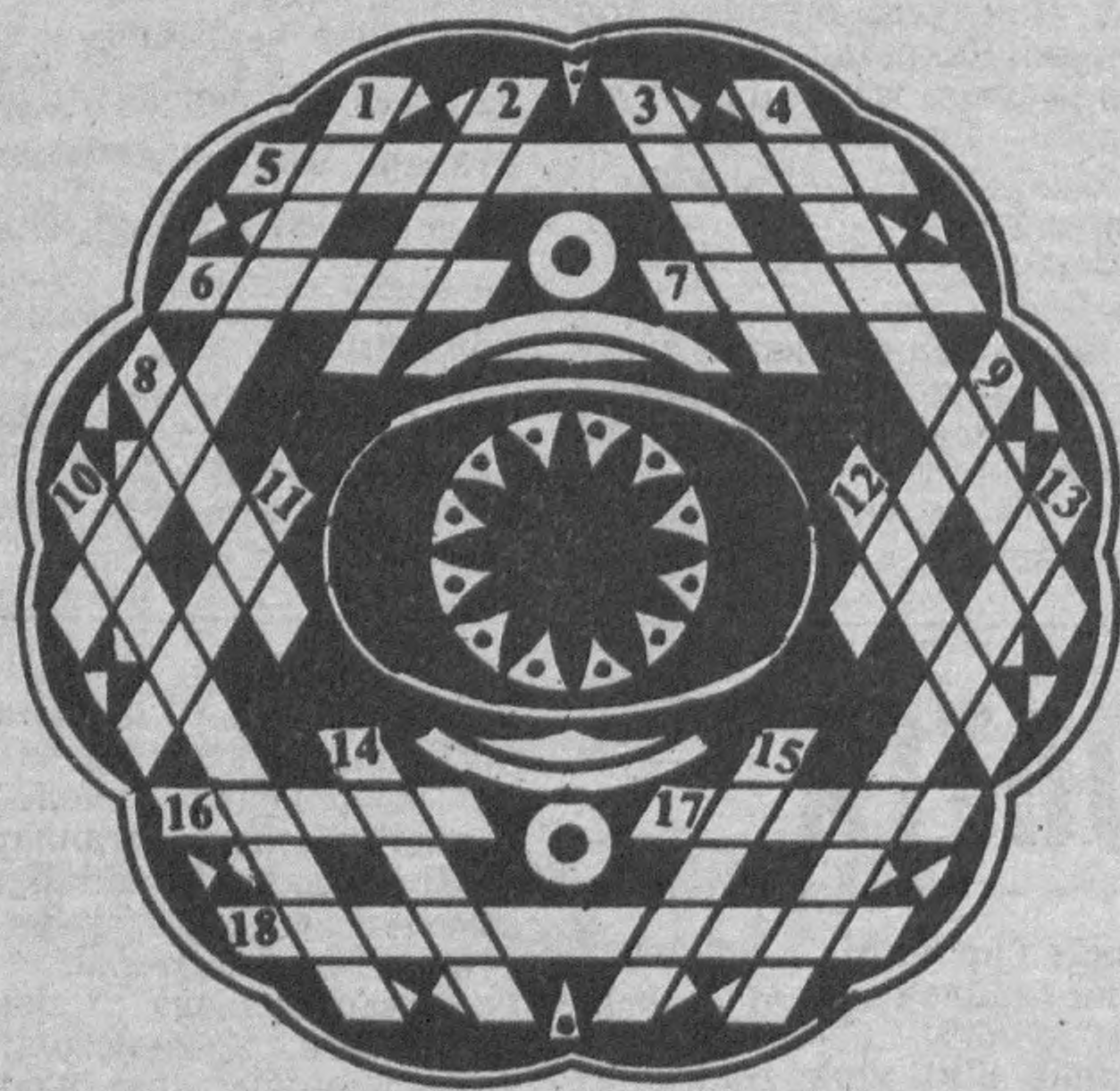
Янгийўл ноҳиясининг «Коммунизм» жамоа хўжалигида Фахриддин новвойни ҳамма танийди. Чунки у ўзи тайёрлайдиган нонлари орқали эл тилига тушган.

Ўз меҳнат фаолиятини «Халқобод» нон заводидан бошлаган Фахриддин ака ҳалол ва самарали меҳнати туфайли жамоа ўртасида

эътибор қозонди. Шу сабаб-лими, уни «Коммунизм» жамоа хўжалигидаги нон тайёрлаш цехига ишонч билан бошлиқ этиб тайинлашди. Мана беш йилдирки, Фахриддин ака ўзига билдирилган ишончни оқлаб, юрт дастурхонига иссиқ, мазали нонларни етказиб беришда

катта ҳисса қўшмоқда. Новвойхонада ишлаётган Фахриддин аканинг шогирдлари ҳам устозларидан қилишмасликка ҳаракат қилишди. Хўжалик аҳли уларнинг хизматларидан, тайёрлаётган маҳсулотларидан мамнун бўлмоқдалар.

Л. ИНОҒОМОВА.

• БОШҚОТИРМА •

ЭНИГА: 5. Тожикистондаги шаҳар. 6. Йил фасли. 7. Қатор Осиё мамлакатлари пул бирлиги. 16. Ўш вилоятидаги шаҳар. 17. Тоғнинг ўтиш қулай бўлган жойи. 18. Форс—тожик мумтоз шоири, машҳур «Шоҳнома» дostonи муаллифи.

БЎЙИГА: 1. Ўзбекистон халқ ҳофизи, мақом йўлларидаги қўшиқлар устаси. 2. Эртапешар ҳўл мева. 3. Қўркам патли қўш. 4. Таниқли халқ курашчиси, «Қозоқ ўлкасининг қаҳрамони» унвони совриндори. 8. Ўсимлик, чорва озукаси. 9. Ўрта

Осиёдаги жумҳурият пойтахти. 10. Арқон устияда томоша кўрсатиш санъати. 11. Дарё ҳавзаси ёқаларига кўтарилган тўсиқ. 12. Қўш овлаш қуроли. 13. Темир йўл машинаси. 14. Саҳна асари қисми. 15. Ширинлик тури.

Ф. ОРИПОВ тузган.

1992 ЙИЛ 4 ЯНВАРИДА
ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН
БОШҚОТИРМАНING
ЖАВОБЛАРИ

БЎЙИГА: 1. Ядро. 2. Парапюот. 3. Қайиқ. 4. Кураш. 5. Самбо. 6. «Помир». 7. Иноятлов. 8. Ўйингоҳ. 9.

Каримов. 10. «Спартак». 11. Акробат.

ЭНИГА: 9. Куч. 10. Суна. 16. «Олғир». 17. Яшин. 18. Даст. 19. Корт.

ЮҚОРИДАН ПАСТ ТОМОН ЧАПГА: 13. Аъзамов. 14. Улоқ. 15. Очко.

ЮҚОРИДАН ПАСТ ТОМОН ЭНИГА: 12. Мерганлик.

Ушбу бошқотирмага Оққўрғон район «Ленинизм» жамоа хўжалигидаги 29-мактаб ўқувчиси Ермек Асиябаев, Қибрай район, Қибрай шаҳри, Зебуннисо кўчаси, 9-уйнинг 28-хонадонидан истиқомат қилувчи Жамол Мирмаҳсудов, Бекобод район А. Мавлонов хўжалигининг иккинчи бўлимида яшовчи Абдумажит Пармоновлар тўғри жавоб йўллашган.

• ЭЪЛОН •

Халқлар дўстлиги саройида

5 МАРТ СОАТ 18.00 ДА

«ИСТИҚБОЛ» ёшлар маркази, Ўзбекистон Давлат телерадио эштитириш компанияси билан ҳамкорликда ўтказайтган концерт ва конкурсга Сизларни

ТАКЛИФ ЭТАДИ

КОНЦЕРТ ДАСТУРИДА ҚАТНАШАДИЛАР:

хонандalar
СИДДИҚ МАХМУДОВ,
ЖАЛОЛИДДИН УСМОНОВ,
ЮЛДУЗ АБДУЛЛАЕВА,
ДОНИЕР ТОШМУҲАМЕДОВ,

• ЭЪЛОН •

РАВШАН НОМОЗОВ.

«ҚИЗИҚЧИ-90» кўрик-тапловининг совриндорлари:

АВАЗ ТОЛИБЖОНОВ,
ШУКРУЛЛО МАҲКАМОВ

ҳамда
талаба-ёшларнинг «НАВРЎЗ» байраминга бағишланган
учинчи анъанавий

„ИСТИҚБОЛ-92“

КОНКУРСИ БЎЛИБ ЎТАДИ.

Дастурни — Зокир ХУДОЙБЕРДИЕВ олиб боради. Чипталар ҳар куни соат 11.00 дан бошлаб сарой чиптахоналарида метронинг «Пахтакор», «Октябрь инқилоби», «Максим Горький» бекатларида сотилмоқда. Телефон: 45-92-13.

Муҳаррир

Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ
ДЕПУТАТЛАРИ ТОШ-
КЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГА-
ШИ ВА «ТОШКЕНТ
ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНА-
ЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.